

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

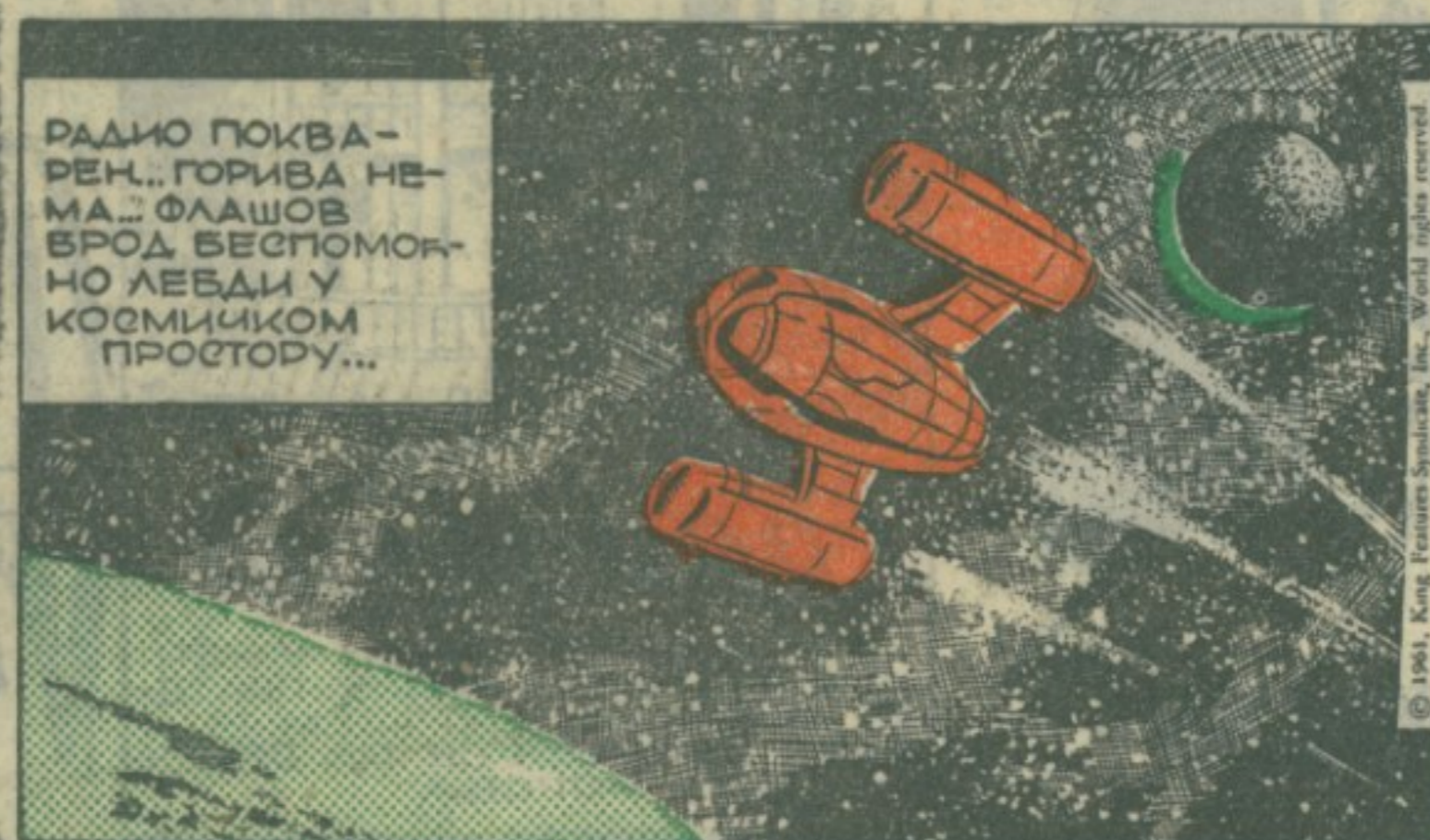

Година XXVII
Број 752
28. мај 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

- АКАДЕМИЈА ОД ЦВРЧАКА
- ОТМИЦА ИЗ ЗАТВОРА ГЕСТАПОА
- ЉУБАВ ИЛИ МАНИЈА
- МОЈ ДЕДА ЧАРЛС ДИКЕНС
- СОВЕ СПАЛИЛЕ НЕМАЧКУ ТАЈНУ АРХИВУ
- АНЕГДОТЕ
- ШАХ
- СПОРТ
- ПИСМА ЧИТАЛАЦА

КРОЗ ВЕКОВЕ

НАЈСТАРИЈЕ ИГРАЧКЕ

Међу прве играчке на свету спадају лутке које представљају војнике. У Европи су се, међутим, појавиле тек у средњем веку када

су их крсташи донели са Истока својој деци. Војници-играчке постали су веома омиљени у Европи тако да је у 18. веку Нириберг постао познат као град играчака баш по изради најразличитијих војника-играчака.

„ТЕЖАК“ ИСПИТ
Адмирал Џон Фишер (1841—1920), творац модерне енглеске морнарице, почео је своју морнарску каријеру кад је имао свега три-

наест година. При ступању у морнарицу морао је, по тадашњим правилима, да полаже испит из три „предмета“: да прочита очеваш, да сабере неколико бројева и испије чашу шерија.

ДАН И НОЋ

Стари Грци делили су дан и ноћ на четири дела. Граница између дана и ноћи били су праскзорје и сумрак.

Часови у једном дану мерени су воденим часовницима. Када би из посуде одређене запремине вода истекла, морали су их поново пунити. Те посуде биле су различите за лето и зиму јер су у разним годишњим добима дан и ноћ различите дужине.

Кроз нашу земљу

МАЈДАНПЕК

Мајданпек је град бабра. Све до 1959. године то је било мало насеље са кривудавим улицама и уцерицама. Сада је то један од најлепших мањих градова у Југославији, а несумњиво најлепши у Србији. За његову изградњу утрошено је преко три милијарде старих динара. Мајданпек има преко 100 дво спратних и троспратних зграда и око 800 станова за рударе и инжењере, велику и модерно опремљену робну кућу (самоуслуга), леп хотел, асфалтиране улице са травањацима и фонтанама. Кроз град протиче Мали Пек. Његово корито је каналисано, па поплаве не могу да угрозе Мајданпек.

Од давнина је познато да у околини Мајданпека има руда бабра. Копали су их још Римљани, када су готово пре две хиљаде година били у овим крајевима, као и наши средњовековни рудари. Да би се олакшала експлоатација и омогућило површински коп руде, скинута је са рудног тела читава једна „планина“ од 13 милиона тона. Када би се та количина јаловине утоварила у вагоне од по 20 тона носивости, онда би композиција таквог воза била дугачка 6.500 км, што приближно одговара растојању између Београда и Калкуте у Индији. Сада огромне дробнице ситне камене блокове у мању парчад која одлази у флотацију. Годишње се прерађује преко 3,6 милиона тона руде и из ње издваја бакар (у Бору).

На слици панорама Мајданпека.

КОРЊАЧЕ — СВЕТИЉКЕ

Оклоп корњаче вековима је подстицао људску машту. Све до данас нека примитивна племена сачувала су веровање да је Земља створена од блата нагомиланог на леђима огромне корњаче која живи у океану. Урођеници са Мадагаскара сматрају корњаче божанским бићима и увек кад их сретну морају да ставе неки поклон на њихова леђа. Они верују да од тога колико дуго корњача носи њихов поклон, зависи колико ће живети, односно бити у милости богова. Домораци Латинске Америке кад ухвате живу корњачу, урежу неки знак или годину

на њеним леђима, па је онда пунце у шуму; каснија поколења знаће на основу тога ко је пре њих живео у тим крајевима. Многа примитивна племена верују да су корњаче бесмртне пошто, као што је познато, оне живе врло дуго. Ипак су, вероватно, Турци на најнеобичнији начин искористили корњаче: пре нешто више од једног столећа богати турски великаши, приређујући раскошне забаве у својим вртovima и баштама стављали су свеће на леђа корњача које су полаку се крећући вртом играле улогу покретних светиљки!

АНЕГДОТЕ

СВЕ ЈЕ ПРОЛАЗНО

— Само да знате шта ми се пре неког дана догодило — причала је једном својој пријатељици позната француска књижевница Колет. — Кад сам подизала са чишћења мантил, који сам на неколико дана пре тога однела испрљан али не и избледео, и протестовала због тога, службеница ми је овако одговорила:

— Шта ћете драга госпођо, у животу је све пролазно па и боја вашег мантила.

БАЛЗАКОВА КУЋА

Један Американца обилазио је у пратњи свог пријатеља Француза Париз. Кад су стигли до живописне куће у Улици Бертон у којој је живео славни француски писац Оноре де Балзак, Француз објасни Американцу да је писац у њој живео од 1840. до 1847. године и у њој написао своја најбоља дела.

Тада изненађени Американца рече:

— Шта, ова барака је кућа писца Балаака? Е, драги мој пријатељу, да је он рођен у Њујорку или Вашингтону, видели бисте какав би то облакодер био.

СВАКАКО НЕ БИ

Леон Волтера, који је управљао Париским позориштем, позвао је неколико пријатеља на вечеру. За столом један од званица, иначе непризнати драматург, одржа следећи говор:

— Пијем у здравље и успех у послу нашег домаћина, који нас је тако лепо угостио мада није хтео да прими и наше драме.

— Моји драги пријатељи — одговори на здравицу домаћин — да сам примио ваше драме онда свакако не бих имао чиме да угостим вас.

НИ ЈЕДНО НИ ДРУГО

Један човек се нашао за столом између Мадам де Стал и Мадам Рекамије. Да би им поласкао, он им се обрати:

— Ево ме између духа и лепоте.

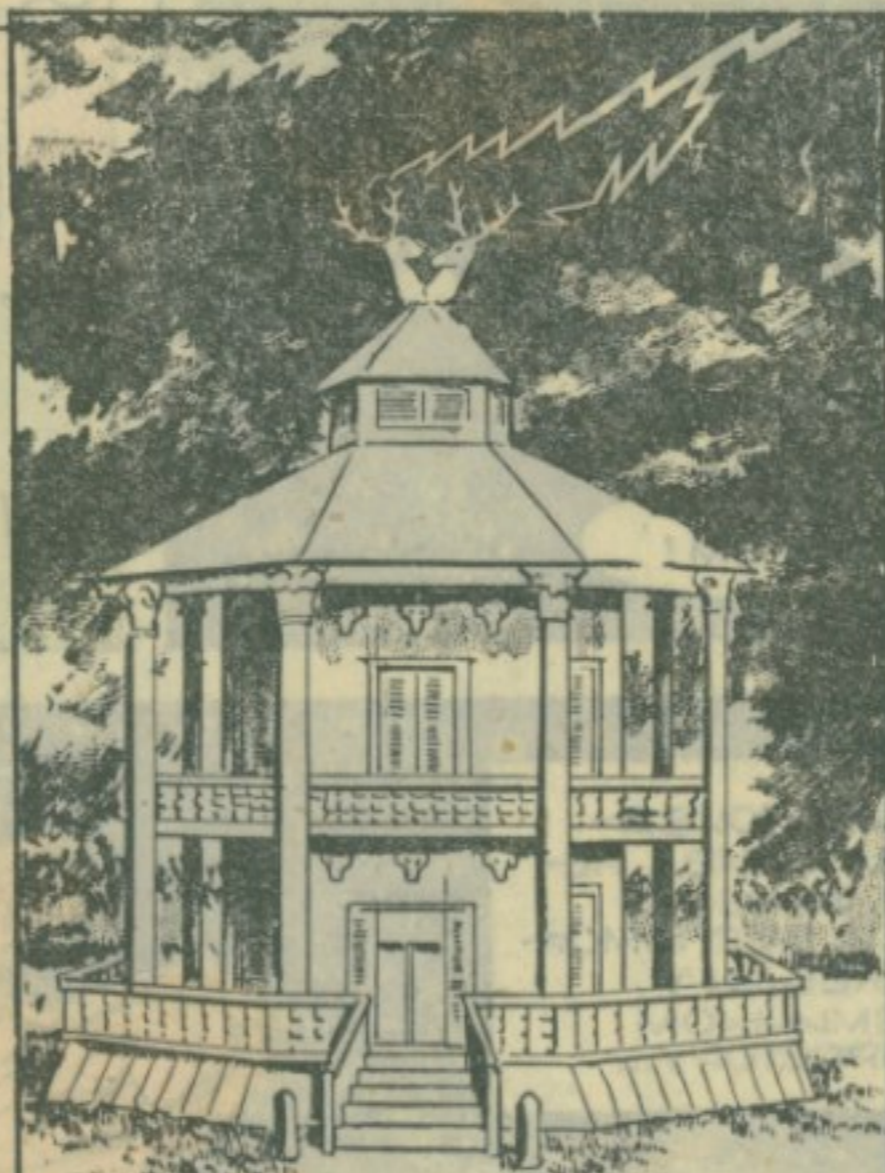
— А да при том не поседујете ни једно ни друго — одговори му Мадам де Стал.

Ripley's Веровали или не!

МЕЛХИОР СЕБИЗИЈУС

(1578-1674)
ПРОФЕСОР МЕДИЦИНЕ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У СТРАСБУРГУ (ФРАНЦУСКА) ДИПЛОМИРАО ЈЕ 1610. ГОДИНЕ У БАЗЕЛУ (ШВАЈЦАРСКА) А СТУДИРАО ЈЕ МЕДИЦИНУ НА 27 РАЗНИХ УНИВЕРЗИТЕТА!

ГРОМОБРАН

НА ЈЕДНОЈ ЗГРАДИ У БЕШКОМ ЗАБАВНОМ ПАРКУ ПРАТЕЉУ ПОСТАВЉЕН КРАЈЕМ 18. ВЕКА НАЧИЊЕН ЈЕ ОД ЈЕЛЕНСКИХ РОГОВА

Краља АЛТАМША

КОЈИ ЈЕ 25 ГОДИНА ВЛАДАО ИНДИЈОМ (1211-1236) ПРОДАЛА СУ БРАЋА, КАД ЈЕ БИО ДЕЧАК, КАО РОБА ПОШТО ЈЕ НА ТРГУ РОБОВА У ГАЗИНИ БИО ПРОДАТ ЗА 50.000 ДРЕВЊАКА ОН ЈЕ, КАД ЈЕ ПОСТАО ВЛАДАР, СВАКОГ ЈУТРА ПОКЛАЊАО ИСТУ ТОЛИКУ СУМУ ПРВОМ ПРОЈЕКАЈУ КОГА БИ СРЕО

СТЕНА

НА СИНАЈСКОМ ПОЛУОСТРВУ ЈОШ НОСИ ОТИСКЕ ДВЕ ГРАНЦИЦЕ МИРТЕ КОЈЕ СУ ПАЛЕ НА ЊУ ЈОШ ДОК СЕ ОНА ФОРМИРАЛА ПРЕ 1.000.000 ГОДИНА

НАУКА ЗНА ЗА 58.000 ВРЕТА ОРХИДЕЈА

БОБИЧАСТИМ ПЛОДОВИМА НОВОЗЕЛАНДСКЕ БИЉКЕ ТИТОККИ ТРЕБА ЦЕЛА ГОДИНА ДА УЗРУ - ЗБОГ ТОГА СЕ НА ДРЕВУ НЕОДЈЕВНО НАЛАЗЕ И ПЛОДОВИ И ЦВЕТОВИ ИЗ КОЈИХ СЕ СЕ ДАЗВИТИ ПЛОДОВИ ЗА НАРЕДНУ ГОДИНУ

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

СПОРТСКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Иностранна штампа прогласила је за „најмалерозијер“ спортисту Француске боксера аматера Марсела Петига. Већ пет година узастопце он одлази да проведе свој годишњи одмор у јужноафричко село Херес иако му се при том сваки пут десила понека нез-

года. Године 1960. доживео је аутомобилску несрећу, 1961. ударио га је коњ, 1962. пала му је на главу саксија, 1963. повредио се приликом скока с падобраном, а наредне године настрадао је скачући са једне стене у море.

Редови алпиниста у Енгле-

ској попуњавају се сваке године са 20 хиљада нових чланова. 1965. године у овој земљи је било око 150.000 регистрованих љубитеља овог спорта.

Четрдесет шестогодишњи Енглез Џон Синклер поставио је „светски рекорд“ у дугом

ходању. Он је за 21 час прешао 130 миља. Рекорд је постигао на једном напуштеном аеродрому на коме је овај спортиста ходао у круг.

Адвокати Париза основали су свој спортски клуб. Случај је хтео да су они прву утакмицу у кошарци морали да играју против екипе састављене од питомаца једног затвора. То је била утакмица — кош за кошом! Затвореници, који су на крају победили, врло су тешко прелазили одбрамбене редове својих противника. „Ех, да смо имали такве браниоце! — изјавили су затвореници с уздахом после игре.

Аргентинац Делаклава, фудбалски судија познат је по ванредној строгости. За последње две године он је удаљио са игралишта ништа мање него 98 играча. А још је жив и здрав — чуде се полицијаци који одржавају ред на стадионима.

НЕКА ФЛОТА ЧЕКА

У шеснаестом веку куглање је у Енглеској било толико популарно да се понекад догађало да је читава ратна флота морала да чека по неколико часова, све док адмирал Франсис Дрејк не би завршио започету партију. Тек тада би флота добила дозволу или наређење да дигне сидра и исплови на одређени задатак.

Хало, ја играм фудбал

Необична конференција за штампу одржаја је недавно у отменом здању Британске фудбалске федерације у Лондону. Мистер Денис Фолоуз, секретар федерације, представио је присутнима... лавиња Вилија

Вили није рикао, није показао зубе и махао репом. Јер лавињ, Вили није жив, већ нацртан и поред њега новинари су упознали и његовог „оца“, познатог енглеског карикатуриста и стручњака за уметничку рекламу Реџиналда Хоја.

Лавињ Вили је амблем светског првенства у фудбалу за 1966. годину. Карикатуриста Хој заиста је начинио симпатичан цртеж! Приноси лавињ бодро корака у фудбалским ципелама, његова грива подсећа на модерну „битлс фризуру“, а уместо дреса има на себи „Јунион Цек“ — британску националну заставу.

— Да би нацртао Вилија сликару је било потребно само пет минута — изјавио је секретар федерације — а

тај цртеж ће нам донети милионе фунти стерлинга.

Амблем светског првенства у фудбалу је патентиран и право на његову употребу и репродуковање припада организационом комитету.

Лавињ Вили појавиће се на кутијама од шибца, зубних пастама, децим балонима, машинама, кошуљама, бочицама од колоњске воде. Како тврди један енглески хумориста појавиће се чак и на јајима која буду снеле енглеске кокошке. О пивским етикетама и да не говоримо! Из искуства је познато да за време фудбалских утакмица енглески навијачи, вероватно од узбуђења, страховито жедне. Највећа енглеска пивара „Вотни“ откупила је због тога право да на своје етикете стави лик лавиња-фудбалера.

Међу енглеским певачима-импровизаторима, такозваним поп-сингерима био је списан конкурс за најбољу песму посвећену малом Вилију. Победу је однела песма „Хало, ја играм фудбал“. Највећа енглеска фирма за производњу грамофонских плоча „Пај“ намерава да изда плочу са овом песмом у тиражу од неколико милиона. И, разуме се, на свакој плочи, налазиће се кочоперни лавињ Вили.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква

Познаје их

— Ако твој ујка Паја може да окопа ваш врт за пет дана, а његов пријатељ Мики за четири дана, када би завршили тај посао ако би га радили заједничким снагама? — пита наставник математике Влају.

— Никад га не би завршили, а вероватно га не би ни почели. Јер, чим се њих двојица нађу у врту, седну под најсеновитије дрво и почну да распредају о пецању.

Његово огледало

Гаја жели да објасни малом брату једног свог друга шта је то огледало.

— Пецо, у шта ћеш погледати после умивања да би видео да ли ти је лице чисто?

— У пешир — одговори му без размислања мали Пеца.

Далеко стигао

Влаја је на летњем распису и пише писмо ујка Паји у коме му захваљује на књижи коју је од њега добио за Нову годину.

— Још једном ти много хвала на књижи. Откако сам је добио непрекидно је читам и већ сам стигао да прочитам 10 страница.

Хоће ли је упознати

Паја Патак се удвара једној веома лепој, али не и много наметној девојци и да би се нашао он јој каже:

— Ја нисам богат као Крез, ни леп као Аполон, али ја вас волим, драга, а ви мене?

— И ја вас свакако Пајо, само реците хоћете ли ме упознати са тим Крезом и Аполоном.

Само им булдог фаји

Паја Патак се враћа кући и на узици води огромног булдога. На вратима га дочекује забезекнута Пата и три сестрића.

— Што се чудим, обраћа јој се Паја, на зар ми јуче кад смо се објашњавали ни-

Како код

Гаја се објашњава са ујка Пајом:

— Баш си неправедан, увече кажеш да сам сувине мали да гледам телевизију, а ујутру да сам сувине велики да се излевам у кревету. Желео бих да се већ једном одредим шта сам.

НАЈДУЖЕ ПАНТАЛОНЕ

Најдуже панталоне носиле су се до пре три века у Јапану, мада је познато да су становници ове острвске земље мали растом. Војни гувернери Јапана вековима су прописивали строгу етикету у начину одевања више класе. Према тим правилима сако, камишимо, је имао дуге репове који су се пребацивали преко рамена а морали су бити тачно 15 сантиметара шири од рамена. Панталоне — нагабакама — биле су врло широке и морале су бити дуже од ногу тачно 30 сантиметара, ни мање ни више. Они који су носили те панталоне хрета-

ли су се врло полако држећи обема рукама панталоне мало подигнуте.

Зашто је било одабрано тако чудно одело, не зна се тачно. Ипак, сматра се да је циљ таквог одевања био да се спрече туче за време пријема јер су самураји били познати као врло ратоборни и често се тукли између себе. Међутим, у том оделу, са узетим рукама они нису могли да деле мегдан. Ову одећу носило је седам генерација самураја, а данас се може видети само у традиционалном кабуки театру, где је носе музичари.

Џиновска кола

У својој познатој књизи „Миллиони“ Марко Поло прича да је у Монголији видео џиновска кола на којима су номади преносили своје шаторе из једног краја земље у други. Нека од тих кола звукло

је и по 22 вола. Марко Поло помиње да су ти номади још тада знали за млеко у праху које су носили на своја путовања и у случају потребе разблаживали водом.

Снимак из васионског брода

СА ВИСИНЕ ОД 200 КИЛОМЕТАРА АМЕРИЧКИ АСТРОНАУТ ЏЕМС А. ЛОВЕЛ ФОТОГРАФИСАО ЈЕ ЗЕМЉУ ИЗ СВОГА ВАСИОНСКОГ БРОДА. ЦЕМШНИ Т. СНИМАК ПОКАЗУЈЕ ВИСОКИ ПЛАТО ВАДИ ХАДРАМАУТА НА ЈУЖНОМ ДЕЛУ АРАБИЈСКОГ ПОЛУОСТРВА. ГОРЕ ЛЕВО ЈАСНО СЕ ВИДИ МОРЕ, ДЕО КОПНА У ОБЛИКУ ЈЕЗИКА КОЈИ ЗАЛАЗИ У МОРЕ ЈЕСТЕ РТ АСИДИЈА; ПОРЕД ЊЕГА ЈЕ ВЛИСТАВО БЕЛА ПОВРШИНА НАСТАЛА ОГЛЕДАЊЕМ СУНЦА У МОРУ И НА ОБАЛСКОЈ РАВНИ. ДОЛЕ ДЕСНО ВАДИ ХАДРАМАУТ, РЕЧНО КОРИТО КОЈЕ ИМА ВОДУ САМО У КИШНОМ ПЕРИОДУ.

КАКВА ЈЕ РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ БИБЛИОФИЛА И БИБЛИОМАНА?

Библиофил чита, проучава, познаје и воли књигу. Њега не привлачи број сакупљених књига, већ њихов садржај, њихова књижевна и научна вредност. Књига је његов алат. Библиофан не мари за садржину књиге. Њега ће привући леп и луксузан повез, необичне илустрације, врста слова којима је књига штампана, необичност наслова; њему је важан број прикупљених књига и то колико су оне ретке. Он само скупља књиге и готово их никад не чита. Библиофил је или љубитељ књижевности или човек од науке... Библиофану је интересовање за науку нешто потпуно страни. По правилу он се у скупљању књига поводи само за сујетом и жељом да може да се похвали како има

ретке књиге, увикате. Библиофил је човек заљубљен у књигу. Библиофан је најчешће манијак, жртва болесне страсти, који обично наноси штету и себи и својој околини, а и — књигама.

У прошлом веку живео је у Мађарској неки Јамницки, богаташ-скоројевић, зидар по занимању, страстан скупљач књига. Али, он никад није читао. Јамницки се није усуђивао да купљене књиге доноси кући бојећи се жениног гнева која се љутила што он „цабе расипа паре и још прави крш по собама“.

У Јамницковом дому, у приземљу, налазила се једна велика празна одаја, нека врста складишта, у коју никад

нико није улазио. Мали прозори који су једва пропуштали светлост, гледали су на степениште што је водило у подрум. Кроз те прозорчиће Јамницки је убацивао купљене књиге, чак и не отварајући пакете.

Када је Јамницки умро, његови наследници једва су успели да ућу у складиште. Књиге убациване кроз прозор затрпале су врата. Када су разваливши врата продри у одају, открили су да су постали власници драгоцене збирке мађарских књига из 16. и 17. века, међу којима су се налазили и веома ретки примерци првих издања.

Страст Јамницког за нагомиланом њему некорисних књига права је дечја забава у поређењу с методама којима се служило енглески библиофан Ричард Хебер (1773 — 1833). Хебер је почео да скупља књиге у младости и тој страсти посветио је читав живот: могао се видети само у библиотекама, архивима, на јавним распродајама књига, у књижарама. Чим би чуо да се негде продаје неки уникат, кретао би на пут без обзира на растојање и годишње доба, гледајући да по сваку цену стигне пре својих супарника. Ако би нека књига била издата у ограниченом броју примерака, откупио би цело издање само да још неко не би набавио који примерак.

Хебер је био богат и у свим књижевним центрима Европе имао је своје агенте који су му куповали све нове књиге. Нико није знао колика је његова збирка: једни су сматрали да у њој има хиљаду и по, а други пола милиона књига. У ствари, то је било немогућно одредити. Јер, његова библиотека била је смештена на осам разних места и те збирке представљале су права гробља књига: чим би неки примерак или издање постали његово власништво престали би да га интересују.

Када је Хебер умро и његов тестамент био отворен, показало се да се у њему књиге уопште не помињу. Наследници су морали да пређу праве истраживачке походе да би открили у ком се граду и на ком месту књиге налазе. Прикупљене књиге продате су на дражби. Каталог Хеберове библиотеке — ако би се те гомиле књига уопште могле назвати тим именом — припремљене за продају обухватно је 2.000 страница. Сама распродаја трајала је 252 дана. Наследници су од продаје добили само незнатан део оног новца који

је Хебер издао за њихово куповање.

Заједно с Хеберовим књигама био је продат и део библиотеке познатог француског библиомана Антоана Буларја (1754 — 1825). Булар је имао највећу приватну библиотеку у Француској: у њој се налазило 500.000 томова. Овај богати кућевласник и нотар био је обузет истом страшћу којом и Хебер. Разуме се да је и у његовом дому брзо по nestало места за све нове и нове књиге. Тада је Булар почео да закупљује станове и зграде у непосредној близини свог дома и да их пуни књигама.

Књиге су се гомилале: слагане једна на другу израстале су у читаве куле између којих се једва могао провлачити. Булар није имао времена да сређује своје књиге, још мање да их чита. Он је стално обилазио књижевске тезге на обали Сене и враћао се кући с гомилом пакета. Код једног кројача поручио је специјалан капут са огромним џеповима у које су могле да stanu и књиге највећег, фолио формата.

Причао се да је Булар умро као жртва своје страсти. Једном је купио толико много књига фолио формата да је кочијаш кога је унајмио, на пола пута одбио да га даље вози бојећи се за коње. Морао је да настави пут пешце, посрћући под теретом. Једва је стигао до куће, обливен знојем. Одмах је пао у постељу и умро од запаљена плућа, које је зарадио носећи своје благо.

Крајем 18. века живео је у Јекатеринбургу богати фабрикант Турчанинов. Он је основао не само минеролошки кабинет с драгоценом збирком малахита и оранџерију у којој су расле чак и банане, већ је сакупио и огромну библиотеку, којом се, према речима савременика, уопште није користио. После

његове смрти наследници су поделили библиотеку на три дела, делећи на једнаке „части“ не само колекције већ и поједина дела објављена у више томова.

Осамдесетих година прошлог века у Москви је умро колекционар и библиофан М. Зајцевски. Четири одаје његове куће биле су претворене у прави музеј слика, нарочито икона. Књиге је, међутим, убацивао у велику шупу у дворишту. Међу његовим књигама нађена су прва издања штампарије Петра Шефера, који је заједно с Гутенбергом и Фаустом радио на усавршавању штампарске технике.

Неразумна страст за бесмисленим скупљањем књига, обично заснована на неком славољубљу, често је кобна за саме колекционаре.

Библиофан је у њих у великим случајевима пре непријатељ но пријатељ.

КЕНГУР У САКОУ

Аутомобил пун туриста налетео је у једном аустралијском резервату на великог кенгура који је управо прелазео преко друма. Ошамућен од судара кенгур није показивао знаке живота и туристи су одлучили да се фотографшу поред повређене

животиње. А да би снимак био што оригиналнији, један туриста „обукао“ је кенгуру свој сако и ставио му шешир на главу. Сасвим неочекивано кенгур је дошао к себи, скочио и онако у сакоу и шеширу журнуо у шипражје.

ОБАВЕШТЕЊЕ

Уредништво „Политикиног забавника“ стално добија писма у којима нас читаоци моле да објављујемо разне написе који им служе као допунско градиво.

Уредништво моли управе основних школа на селу у свим нашим републикама да га обавесте колико се у школи купује Политикин забавник и колико га ученика чита као допунско градиво.

Молимо управе основних школа са села да дају следеће податке:

1. назив и адресу школе,
2. број ученика који читају и користе као градиво Политикин забавник.

Извештај је потребно оверити потписом и штамбом.

Извештај треба послати на следећу адресу: Уредништво Политикиног забавника, Београд, Цетињска број 1.

Тридесет школа из села са највећим бројем ђака који читају Политикин забавник добиће веома лепе, корисне и практичне поклоне о чему ће бити обавештени у листу по завршеном конкурс.

Извештаје о броју читалаца и обиму коришћења штива „Политикиног забавника“ у настави примамо закључно до 10. јуна 1966. године (важи датум поштанског жига).

ПОЛА ТОНЕ У РУКАМА

Одмеравање снаге људских мишица појединачно је старо као и сам човек. Међутим, дизање терета као спорт прославља тек 40-годишњицу свог постојања.

Светски рекордер совјетски дизач тегова Јуриј Власов, има многе претходнике. Међутим, шпика с округлим плочастим теговима на крајевима почела је да се употребљава тек после другог светског рата. Швајцарски и немачки дизачи тегова су први покренули акцију да дође и до светских такмичења у овој области спорта. Од 1926. године признати су и званични светски рекорди. Уведена је и олимпијска дисциплина у дизању терета — триатлон.

До данас је регистровано 827 светских рекорда у дизању терета. Совјетски дизачи терета заузимају прво место са 327 светских рекорда испред Американаца, који су по отигли 133 и Немца са 85 рекорда.

Шарл Ригуло из Париза био је, 1922. године, први светски рекордер у дизању терета Три године касније он је поставио два запажена резултата у тешкој категорији, подигао је 126 односно „одбацивши“ 161,5 килограма. Као професионалац, наступајући у циркусу, он је касније поправио ове своје резултате.

Египатски спортиста Носеир постигао је 1931. дотад недостижну границу у тешкој категорији: 400 килограма. Григориј Новак (СССР) по-

стао је 1945. са 32 званична светска рекорда, најуспешнији дизач терета свих времена. Он је поставио нов светски рекорд, подигао је 432,5 килограма, чиме је претекао Американаца са 45 килограма. У Хелсинкију је 1952. постао победник на Олимпијадџи Томи Коно, који је затим постигао још 27 светских рекорда. На истим олимпијским играма друго место у дизању терета заузео је Еуген Лопатић, који је касније, упорним тренингом, довео свог сина Сергеја до славе, омогућивши му да у лакој категорији, први у свету, подигне 400 килограма.

„Дизалица“ из Тенесија Пол Андерсон, први је прекорачио границу од пола тоне, подигао је око 500 кг. 1955. године. Три године касније Кинез Чен Чи Каи први је у свету успео да дигне терет два и по пута већи од сопствене тежине. Јуриј Власов подигао је у триатлону тежину од 580 килограма и стекао назив најсавршенијег атлетџе нашег столећа.

Четрдесетогодишњи преглед о постигнутом светским рекордима у дизању тегова пуни је неочекиваних резултата и зајимљивих згода. Да споменемо само једну. Владимир Каплунов био је светски рекордер свега четири минута. Наиме, одмах после постигнутог успеха добио је телеграм са извештајем да је његов супарник Ерик Гириков, такође из Совјетског Савеза, постигао нов светски рекорд!

ФУГУ И КОКОЈ

Завреме другог истраживачког путовања око света Џемса Кука, његов брод пристао је уз острво које је Кук назвао Каледонија. Петог септембра 1774. године Кук и неколико чланова експедиције, међу којима су се налазила и два немачка природњака Ренолд и Георг Форстери, искрцали су се на обалу. Дочекала их је гомила мирољубивих домородаца. Мушкарци су били високи, тамне, готово црне пути; сем украса од шкољки и светозелених каменчића на себи нису имали ништа друго. Жене су носиле само „сукњице“ око бедара начињене од реса.

Неколико дана касније један острвљанин донео је Европљанима на поклон велику рибу коју је уловио кољем. Кук је наложио да се за вечеру припреми рибаца цигарица али њен укус, по припремању самог капетана, био то-

„Ноћу сам се пробудио од непријатног осећаја — пише Кук у свом дневнику. — Руке и ноге одузете; нисам могао да учиним ни корака не придржавајући се за зидове кабине... Кук је некако успео да стигне до кабине природњака; затекао их је у исто тако бедном стању... Били смо бледи као мртваци, веома слаби, тело нам је било потпуно неосетљиво, а груди као стегнути обручевима“, — пише даље Кук.

Ни сутрадан се нису боље осећали. „Вртоглавица нам није пролазила, болови су

Која је та риба због које Кук и два природњака нису могли да испитају острво и опишу његову флору и фауну? Она припада врсти „тетрадон“, коју је открио шведски природњак Карл Лине. Доморочи називају ову стањавицу океана риба-чаша. Јапанци — у чијим водама живе најотровнији примерци — зову је фугу, а Европљанин риба-јеж или риба-лопта.

У срчају опасности риба-јеж се за тили час „напуни“ водом или ваздухом удвостручавајући запремину те-

У тропским морима среће се око двадесет типова ове врсте рибе. Неке од њих могу да послуже као храна тек ако им се пажљиво, извади читава утроба, нарочито јетра.

О томе колико је риба-јеж отровна може се судити по случају који се 1847. године збио у Јапану: тада се од специјалитета справљених од риба фугу отровале 480 особа. Због тога је у Јапану донет закон којим се забрањује продаја ових риба. Сваки кувар, ако већ припрема јела од фугу, мора да има диплому о томе да је завршио специјалну школу. Дипломирани ђак ове школе мора пред сведоцима да поједе неколико јела од фугу риба које је сам припремио. Јапански лекари токсиколози изучавају структурну анализу отрова који је назван „тетрадоксин“.

Познати поборник дарвинизма у Немачкој и творац основа биогенетике Ернст Хекел искусио је на себи отров рибе-јежа. Путујући по тропским крајевима он је једном препарирао један примерак ове рибе. Већ после неколико тренутака осетио је да му је зло и морао је да изиђе из зграде у којој је радио. Његове љубимце мачке, искористивши његово одсуство, појеле су препарат али су ту своју лакомост платиле главом.

Отров рибе фугу, или тетрадоксин проузрокује губљење осећања чула укуса врхови прстију на ногама и рукама обамру, осећа се мучнина, дисање и гутање су отежани. Смрт наступа услед парализе дисајних мишића.

Научници су успели да добију хемијски чист тетрадоксин. Како је недавно добио немачки часопис „Примењена хемија“, из једне тоне икрџе рибе фугу добија се десет грама чистог тетрадоксина. То је један од најјачих отрова. При концентрацији од 1:2.000.000 он парализе завршетке нервних ћелија и делује усто као кураре (јак биљни отров) — слаби мишиће скелета због чега се може употребити за време дуготрајних интервенција и код терапије озлеђеног кичменог стуба.

Рибе из врсте тетрадонџе немају специјалне органџе за стварање и изучавање отрова; он није животно неопходан за рибу и зато се назива пасивно отровним.

Загонетку за научнике представља и јак отров у телу који има колумбијска жаба кокој. Овај водоземац дугачак свега 2-3 сантиметра и тежи једва од једног грама привукао је пажњу научника баш тим својим јаким отровом. Шпански лекар Посадо Аранго боравио је 1860. године међу колумбијским Индијанцима племена Хало и тру је имао прилику да види како ловци припремају своје смртоносно оружје. Они су набадали жабу на танак бамбусов штап и држали је над ватром све док не би излучила неки секрет. Течност добијена само од једне жабе била је довољна за педесетак отровних стрела. Тим стрелама Индијанци су ловили крупну дивљач. Није тешко замислити колику опасност представљају врхови тих стрела кад само огреботина на телу животиње значи готово тренутну смрт. Доморочи никад не додирују кокој жабе голџим рукама.

Како тврди сарадник фармаколошког института немачке академије наука Р. Глезмер, животиња отровном стрелом угине у страховитим грчевима од парализе дисајних мишића. „Кокој-отров је педесет пута јачи од тетанусног — каже он — али као и кураре нема никаквог дејства на органџе за варење“.

лико одвратан да он и Форпер нису могли да прогутају ни по залогџа. Остали чланови посаде нису се ни дотакли вечерџе. Разочарани, сви су рано отишли на починак: ујутру их је чекало заморно обилажење острва.

и даље трајали. Отров је био толико јак да се ни до пола-тога је за утврђивање коор-ска нисмо опоравили. Због дината острва и описа обал-ске линије, на острво био у-пућен поморски поручник Пикерсгил.

ла. Тако надувана плива тр-бухом окренута навише изба-цивши према противнику де-сетине оштрих иглица; испу-штајући полако из себе ваз-дух, она издаје стравичне зву-ке за које доморочи веру-ју да су клетве злих духова.

НЕСТРПЉИВА МАЈКА

У једном берлинском парку стражар је приметно четворогодишњег дечака који је сам лутао стазама. Малишана су одвели у најближу полицијску станицу да би одагле, преко радија, потражили његове родитеље.

— Како се зовџе, мали? — запитали су га.

— Петар Будмиран.

— Како? Зар немаш још неко име? — зачуђено се распитивао службеник. Како те зове твоја мама?

— Петар Негалами.

Од малишана нису могли више извући ни речи.

Кад је после извесног времена у станицу дошла једна млада жена да тражи свог изгубљеног сина, службеници су јој испричали свој разговџор с малишаном. Мати се мало збунила и изјавила да је понекад можда била са својим синчићем „мало нестрпљива“.

»Стаклена« загонетка

У околини старог града Бет Шиарима, у близини данашње Хаифџе у Израелу, археолози су нашли огромну стаклену плочу тешку 8,8 тона. Стручњаци засад не могу да објасне због чега је и како овај диновски комад стакла, који потиче од пре 1.400 година, био израђен. Плоча представља изванредан технолошки домет и досад су израђена свега два комада стакла већа од њџе, и то оба у 20. веку.

РЕЧНИК ЗА ЕСКИМЕ

Проучавање језика Ескимџа који живе на територији Совјетског Савеза хоби је два, десет четворогодишњег поморског официра Николаја Куачина. Овај поморац, и сам Еским коаутор је једног ескимско-руског речника који је недавно издала Академија наука у Лењинграду. За време годишњих одмора које је као ученик и студент проводио у свом родном месту на полуострву Чукчи, Коачин је сакупио преко хиљада ескимских речи. Овај филолог-аматер, који је пре годину дана завршио поморску академију, говори поред руског још и енглески, француски и немачки.

И јџдра и џара

Средином прошлог века, кад је тек почела изградња бродова на парни погон, многи техничари и бродоградитељи били су убеђени да пароброде треба опремити и јџдрима. Тако је настао тип бродо-

ва мелџе код којих су се стекле главне одлике и пароброда и јџдрењака. Међутим, овакве „мелџе“ градили су само десетак година јер се убрзо увидџло да су парне машине довољне за погон бродова.

ПРЕДСТАВЉАМО ВАМ МУМИНА

Муминови су измишљени становници измишљене долине Мумин. Иако помало личе на нилске коње, они нису прави нилски коњи већ личности из бајке с далеког финског севера. Породица Муминових има четири члана. То су Мумин, тата Мумин, мама Мумин и Му-

ТАТА МУМИН

МАМА МУМИН

ПЕЛА

МУМИН

лебно небо севера и уопште плаву боју. Наиван је — ако су наивни сви они који верују у оно што им се каже, који верују пријатељима и онима које воле.

Мама Мумин је оличење свих мајки на свету. Добродушна је и доброћудна, пуна разумевања за све и сваког. Брине се за своју породицу али та њена брига није наметљива. Укратко, мама Мумин је — мама.

Тата Мумин помало подсећа на великог, растом великог дечака који, изгледа, никад неће сасвим одрасти. Верује да је глава породице али без помоћи и бриге маме Мумин не би могао да опстане ни дана. Као и сви одрасли који

су задржали дечачке особине воли узбудљиве догађаје и увек је спреман да се упусти у какву пустоловину.

Пела, Муминова вереница, љупка је и кокетна девојка са шишкама на челу и прстеном на левој ноzi. Помало је сноб, али Мумин то не примећује, а ако и примећује — не замера јој. Спреман је да разуме и опрости јој њене мале слабости.

Поред породице Мумин у нашој новој причи у сликама упознаћете још читав низ личности. Неке су чудне, неке

Најзад да вам кажемо да су Муминови и њихови пријатељи плод маште финске сликарке Тове Јонсон која преко лета живи на малом острву Бредскару у Финском заливу. Преко читаве године слика фреске и паное, а кад дође лето и кад се пресели на своје острво пушта машти на вољу и тада настају ве селe приче и рађају се личности које она брзо преноси на хартију. Тако су настали и Муминови за које је Тове Јонсон добила једну од највећих финских награда.

СВЕТСКА РЕКОРДЕРКА У ПЛЕТЕЊУ

Марија Ландерс из Сасен-Метјумен исплевши за годину дана 220 разних пуловера, ној Немачкој постала је нова светска рекордерка у плетењу. Она је потукла досадашњи рекорд Енглескиње Гвен и утрошивши за то преко 150 килограма вуне.

ЕЛИКСИР РОДИТЕЉСКЕ ЉУБАВИ

У Немачкој је извршен низ опита с намером да се испита како се и у којим условима код риба развија родитељска љубав. Све док су рибе-родитељи били потпуно одвојени од својих младунца понашали су се сасвим спокојно, потпуно заборавивши на своје потомство. Тада су научници у посуду у којој су живели родитељи усудили воду из акваријума у коме су се развијали њихови младунци. Рибе су се наједном узнемириле. Научници сматрају да је тај немир изазвао „родитељски еликсир“, то јест извесне хемијске супстанце које млади излучују и које у ствари и нагон родитеља да се брину за потомство.

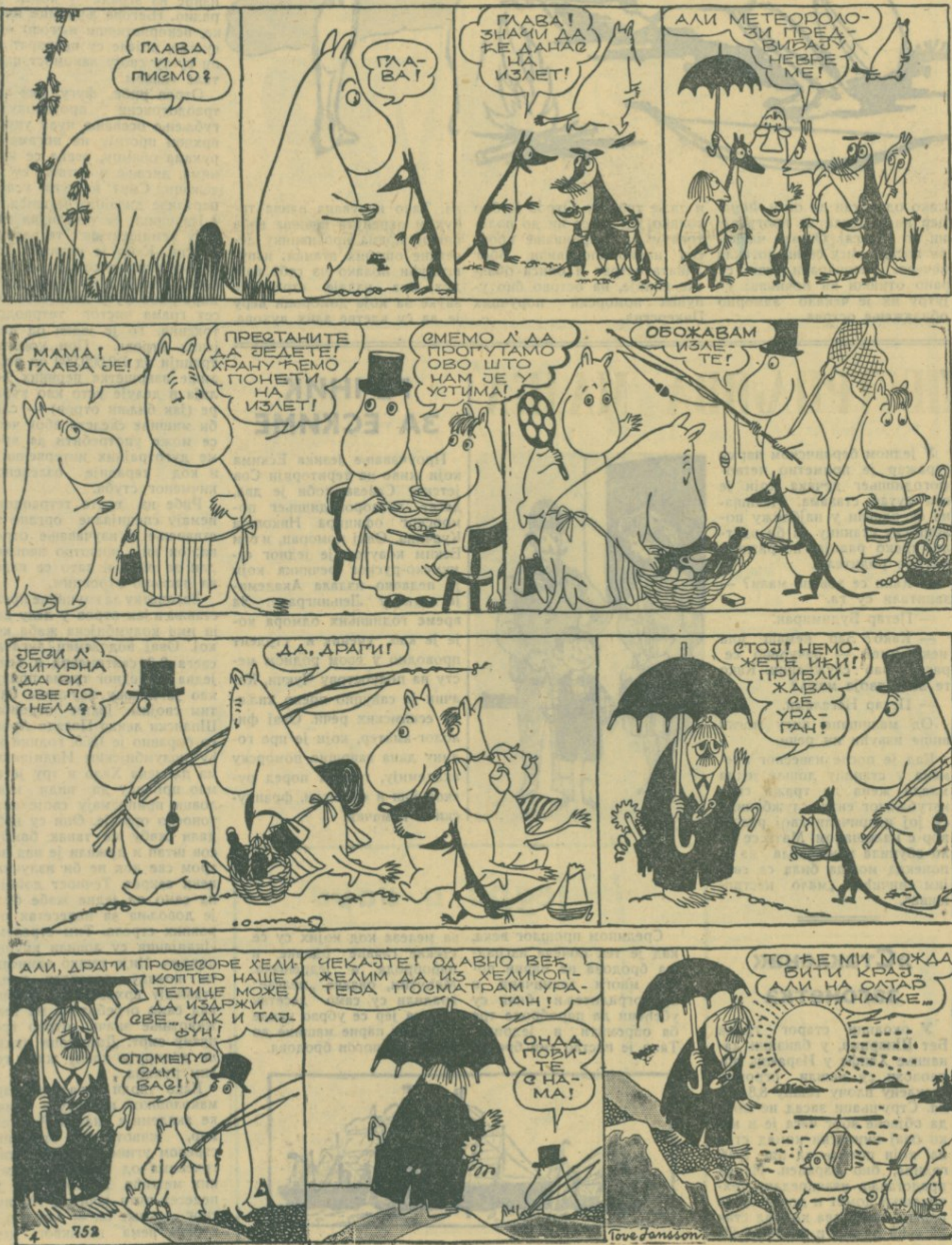
ПИЈАЦА ЖИВОТИЊА

У лондонском кварту Ист Енду свакако је најживље недељом ујутру. Тога дана на његовим улицама одржава се прави сајам животиња: ту се окупљају продавци, купци и радознали од којих већину чине деца. На овој несвакидашњој пијаци купују се, продају а често и размењују све оне животиње које се могу држати у стану; даждевњаци и корњаче, птице певачице црвене рибице, и наравно, љубимци деце — куце и маце. Заклоњени огромним сунцобранима или испод шатора легални продавци животиња из свег гласа хвале своју „робу“ мамећи на тај начин купце. И они који немају дозволу за продају кришом од „бобија“, популарних енглеских полицајаца чине исто то, само тишим гласом. Али, „боби“ нису једини од којих се ови илегални продавци боје. На ову пијаци долазе и представници разних друштава за заштиту животиња, који контролишу да ли су донете животиње здраве и да ли их је бивши власник добро чувао као и да ли им нови може пружити потребну негу. На пијаци животиња у Ист Енду нема скупоцених животиња или оних с педигреом. Око ње се окупљају људи који воле животиње — ту они траже „пријатеља“ са којим ће се поиграти у слободним часовима или поделити скромни оброк. Рекли смо већ да се на овој пијаци животиње могу и размењивати. Тако ако једном власнику досади лајање његовог пса, а другом мачка која воли да посећује ноћу оставу, они их могу заменити за њихове сроднике боље нарави и карактера или за неку другу врсту животиња. Било да пада киша или сунце, пијаца се увек одржава. За посматраче то је изванредан приказ: са виком продаваца и узвизима дивљења деце мешају се лавез паса, маукање, цвркулт птица. Затим није чудно што пијаци посећују људи из свих крајева Енглеске као и много бројни страни туристи.

ЗА ОВУ ДЕВОЈЧИЦУ НАЈДРАЖИ ПОКЛОН КОЈИ ЈОЈ РОДИТЕЉИ МОГУ УЧИНТИ ЈЕСТЕ — КОРЊАЧА

МУМИН НА ПУСТОМ ОСТРВУ

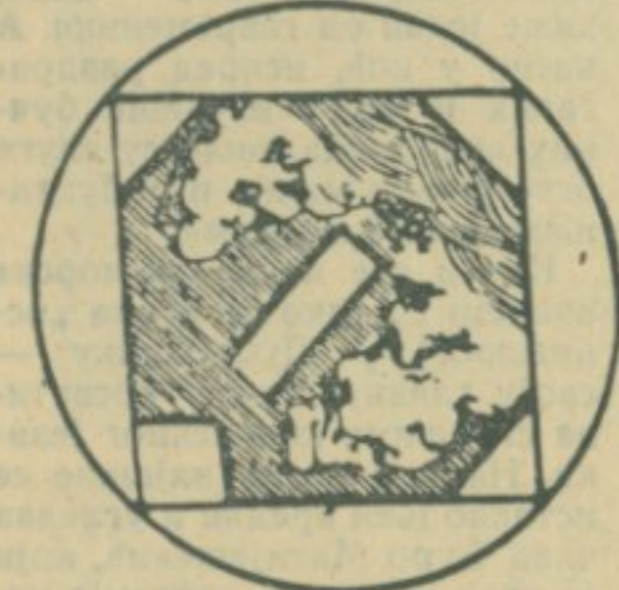
КОСМОГРАМИ ДРЕВНИХ НАРОДА

Од памтивека човек је размишљао у устројству васионе, давно још покушавао је да открије законитости у Сунчевом систему.

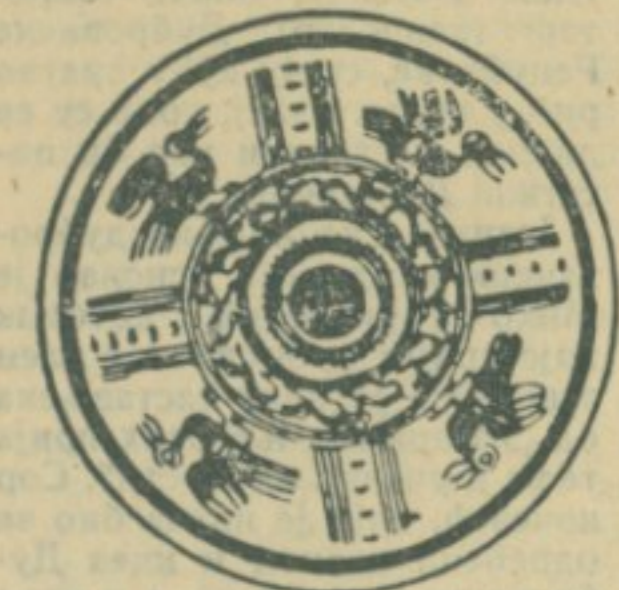
Космограми древних народа у ствари су занимљиве странице историје астрономије које нам причају о томе како су људи далеке прошлости замишљали Земљу и васиону око ње. У тим космограмима преплићу се легенде, митологија, сујеверје.

Египћани су овако замишљали космос. На тлу лежи бог земље — Цеб, над њим је бог ваздуха — Шу, њих са три стране окружава небески свод — богиња Нут, која на свом телу, посутом звездама, носи сунчане бродове.

На старојапанском космограму Земља је представљена у облику квадрата који је са свих страна окружен водама океана.

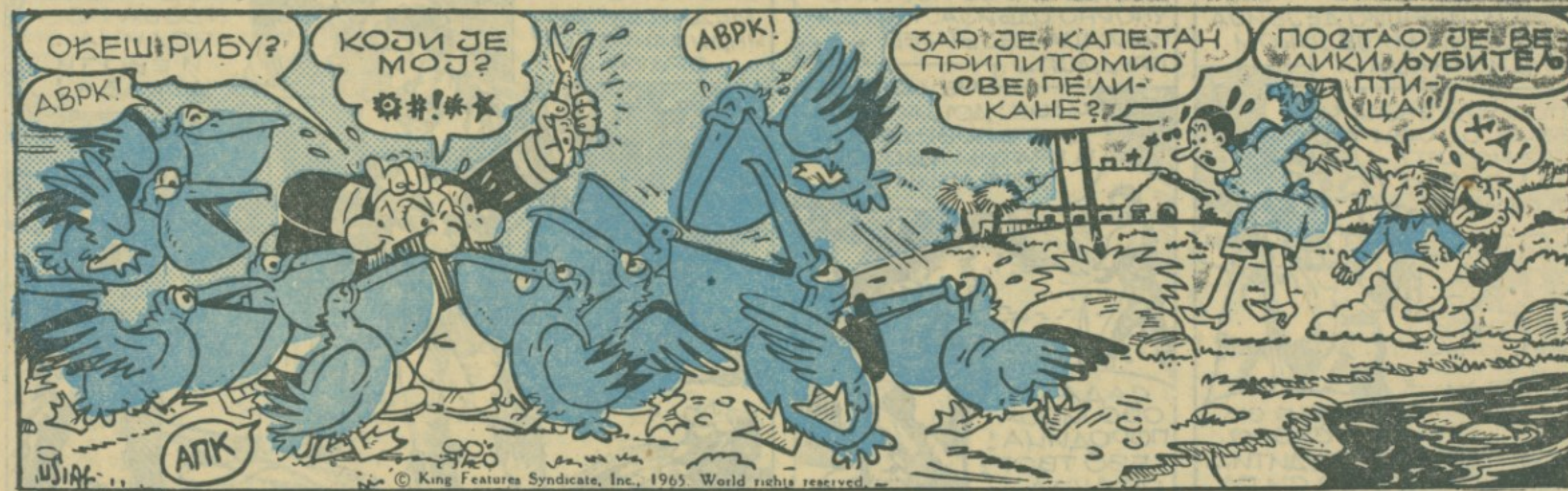
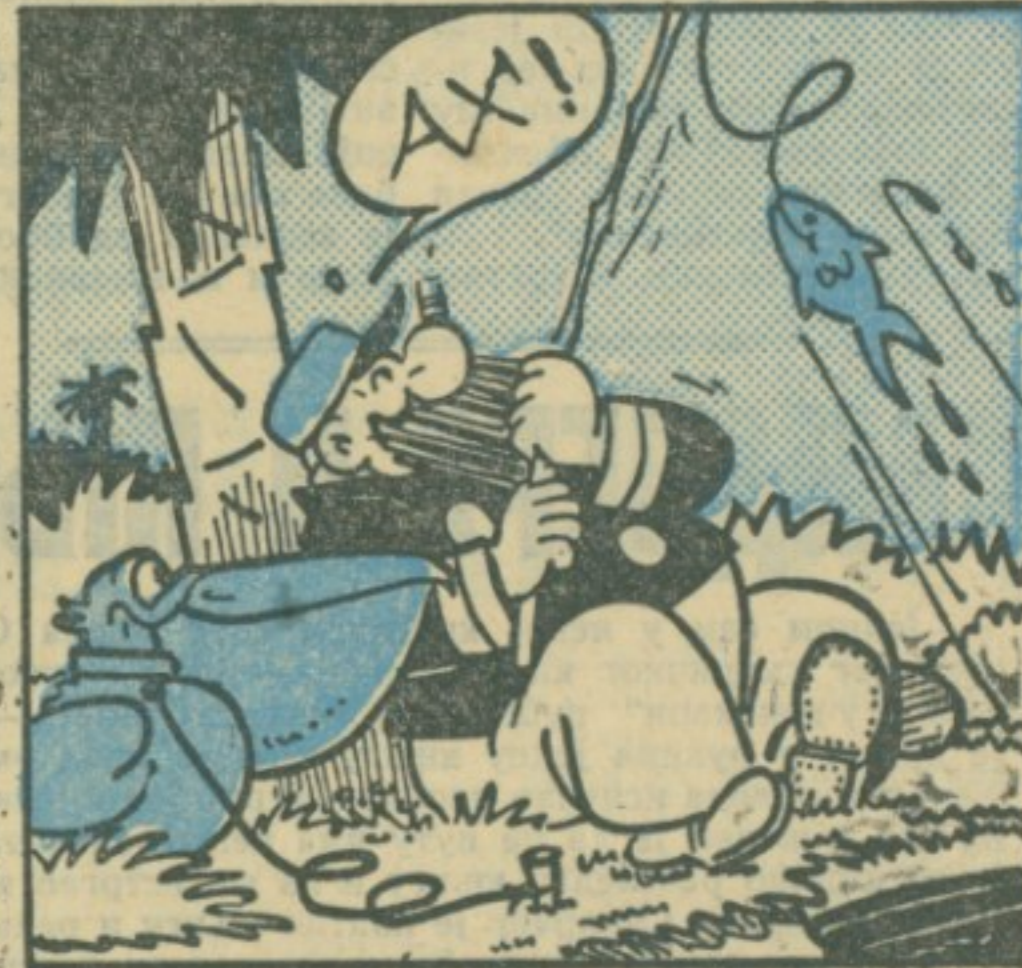
Инке су овако замишљали космос: у средини је Сунце а око њега четири кондора. Те птице затворене у кругу хоризонта симболишу четири стране света: север, југ, исток и запад.

Индијанци племена Пуебло клањали су се богу неба — Тунвупу. У цртежу којим су га Индијанци представљали налази се и Сунце и његова путања на небеском своду, као и четири стране света.

У космограму старих Индијаца корњача Акупара, опасана змијом која треба да представља небески свод, држи на себи слонове који на својим леђима носе Земљу.

КАД ПОЛАЗИ СЛЕДЕЋИ ВОЗ?

Отправник возова са извесним чуђењем је посматрао старији пар. Познавао је све становнике варошице у којој је службовао, али ово двоје није знао. Мора да су били из неког засека у брдима.

— Молим вас, да ли је поподневни воз већ отишао? — запита га човек са изразом напетости на лицу.

Отправник се осећао негодно што је морао да одговори да је поподневни воз отишао још пре више од пола часа.

— А кад полази следећи? — желео је старац да зна.

— У 17 часова и 52 минута — одговори отправник. А да би сасвим јасан доладе: „У осам минута до шест. Морате још готово два часа да чекате.“

Старац тада извади из

цепца од панталона велики сребрни цепни часовник, отвори поклопац, погледа бројчаник, понови „осам минута до шест“ и умирен врати часовник у џеп. Затим се окрете својој жени која је, ишчекујући, стајала иза њега. На лицу му се поново појави израз забринутости. И он плашљиво упита отправника:

— А пре њега не полази никакав теретни воз? Службеник подиже обрве и одговори му чврстим, готово тврдим гласом:

— Не, пре њега не полази никакав теретни воз. Поред тога ви не можете путовати теретним возом. Можете узети само путнички или брзи воз. Путнички у 17 часова и 52

минута, а брзи у 21 час и 32 минута.

— Ах, да. Брзи воз —

рече човек као да се уплашио. — Али, тај иде касније. Кад рекосте да иде?

— У 21 час и 32 минута — понови службеник. — У пола девет увече.

— А путнички иде у осам минута до шест — понови човек — а пре њега не полази ниједан други. Ни теретни, ништа. А мож да ипак само локомотива?

Службеник заурла првену лицу као рак.

— Не, ни локомотива, ни теретни, ни путнички а ни ванредни воз није за вас поручен!

Тада се човек задовољна лица окрете жени иза себе:

— Јеси ли чула, Марија? Нема ни ванредног воза.

Још једном старац извади цепни часовник и принесе га очима. Тада ухвати жену за руку и рече:

— Не бој се. Сада заиста можемо мирно да пређемо преко колосека.

У убицељни књижевности и науке у нашим приморским градовима удруживали су се већ од друге половине шеснаестог века у посебна друштва називајући их, по угледу на сличне у суседној Италији, академијама. То нису биле академије у данашњем смислу речи нити се у њима систематски неговала наука, али су ипак имале своје одређене циљеве и, што је најзначајније, посвећивале су велику пажњу неговану и оплемењавању народног језика. У њима се говорило и писало поред латинског и италијанског, и на „илирском језику“, тај „илирски“ или „словински“ језик — што значи говорни језик народа на јадранском приморју и „бескрајно дубоко у његовој залеђини“ — епоносом је називан „матерњим језиком“ и поред латинског и италијанског, најпознатијим језиком на свету. Чак је „словинском језику“ дато првенство испред италијанског, јер се њиме служи „пола света“ а у обављању црквених обреда „раван је грчком и латинском“.

АКАДЕМИЈА ОД ЦВРЧАКА

У Дубровнику се прва таква академија помиње у другој половини 16. века под именом „Академија сложних“, а у Задру још раније. Изгледа да је она у истарском граду Копру, једна од најстаријих на нашој обали, основана већ у првој половини 16. века. Њен рад је прекинула куга, али после неколико година поново су се прикупили копарски „академици“ и обновили своје редове „млађим и за на уку доспелим члановима“.

Поред Копра, у Истри су своје академије имали градови Пиран и Ровињ, а у Далмацији Задар и Сплит. Оне су биле обично краћег века што је зависило од броја учених људи и књижевника, од њихових личних расположења и интересовања за ову врсту друштвеног рада. Често су чланови ових академија имали и шире планове, који би — да су остварени — представљали значајнија и трајнија културна достигнућа. „Академици“ у Задру и Сплиту почетком 18. века настојали су да набаве штампарију, па је изгледало да ће у томе и успети, али им је млетачка државна власт то увек забрањивала у последњем тренутку — страхујући да ће се у њима штампати и ствари које би могле да „побуне домаће житеље против пресвете Републике Венецијанске“. Ако се нешто хтело штампати, то се могло чинити једино у Венецији где су цензори — инквизитори будно бдели над сваком речи која је одлазила у свет. Уколико би и нешто промакло, писац је увек био надокват руке и тада је тешко могао избећи млетачку тамницу.

Академије у Дубровнику ипак су биле најзначајније и најдужега века. Једна од њих, основана крајем 17. века, живела је око тридесет година. У њој су деловали врло значајни дубровачки књижевници и научници. Назив Јој је био мало необичан. Звала се „Академија испразних“ — што би, отприлике, значило „доко-них“. Уосталом, све те наше старе приморске академије имале су врло необичне називе, према којима данас наш човек не би могао лако да схвати озбиљност њиховог рада. Али тако је било свуда у тадашњој Европи. Једна ака-

демија, на пример, у Јужној Француској носила је назив „Академија жестоких“; друга „Академија врабаца“. Ми смо у Дубровнику почетком 18. века имали и „Академију од штурака“ (цврчака). Називи су били духовити и необични, а за своје време и одређеним значењем везани за конкретне појаве и догађаје. „Академија испразних“, на пример, чинило је мање али врло пробрано друштво дубровачке властеле која се у до-

колици бавила науком и књижевношћу. То су били људи са довољно слободног времена, састајали су се једном недељно и то негде у лепој околини Дубровника, у прекрасним летњиковцима и ту проводили веселе часове уз богату вечеру и учене разговоре.

На таквим састанцима читале су се песме, често и врло духовите, сатиричне с много алузија на појединце и извесне појаве у дубровачком животу. Расправљало се о науци и пило најбоље вино — како, каже један од савременика. А касно у ноћ, испред раздраганих и често исувише бучних академика ишле су слуге осветљавајући им пут буктињама или фењерима.

Као и све наше приморске академије, тако је и ова „испразних“ у Дубровнику — своју главну пажњу посветила питањима књижевног језика. На том послу највише се истакао њен вредан и угледан члан Ђуро Матијашевић, који је први почео да записује наше народне песме, готово сто година пре појаве Вука Караџића. Неки од чланова ове академије бавили су се и археолошким. Тако је, на пример, Цинзо Наталић, иначе секретар (канцелар) Дубровачке Републике, своју кућу претворио у прави музеј, коме су се дивили и странци кад би посетили Дубровник. Једну од последњих дубровачких академија основао је Михајло Соркочевић, потомак најстаријег дубровачког племства. Она је била састављена од „најдражих његових пријатеља и учених личности“. Соркочевић, који је иначе био за одређени период и кнез Дубровачке Републике, а и прени пријатељ чувеног и за нас заслужног Италијана Алберта Фортиса, умро је у Паризу 1796. године, у јеку француске револуције. Михајло Соркочевић сам је желео да своје боравиште у древној Дубровнику замени оним бурним и усталасним у Паризу, где су се рађале нове политичке идеје и где је био центар једне до тада невиђене светске револуције.

САНДБЕРГ И КЊИГЕ

Једном сам у некој књижари срео Карла Сандберга, познатог америчког књижевника — пише у својој књизи „Рођен у књижари“ публициста Винсент Старет. — Сандберг је држао у рукама једну књигу коју је пред очима запањеног продавца исцпао напола. Журно је, објаснио ми је, на вав а желео је да на путу има нешто за читање. Само је летилично разгледао књигу и из ње истргао првих тридесет страница. Сандберг је платио књигу и рекао: — Овај остатак спакујте и на пакету напишите моје име. За ноћас ће ми њен први део бити довољан. Ако ми се почетак буде свидео, свратићу једног дана и узети и остало. Касније сам дознао да је таквих пакета са Сандберговим именом на омоту било по свим књижарама у граду. — Никад не бих уништио књигу од вредности — објаснио ми је Сандберг првом приликом кад смо се поново срели. — Купујем ове књиге, у чију вредност нисам сигуран, да бих у возу имао шта да читам, а за то ми је првих тридесетак страница довољно. Могу вам рећи да ми се ретко догађа да одем по другу половину књиге.

ДЕЈВИ КРОКЕТ И БЕЛИ ИНДИЈАНАЦ

ПРЕСКОЧИВШИ ОБОРЕНОГ ВИДРУ, ДЕЧАК ЈЕ ПРИСКОЧИО И ОДРЕШИО ДЕЈВИЈА ГОВОРЕЊИ МУ ЈЕЗИКОМ ИНДИЈАНАЦА...

ПОЖУРИ, БЕЛИ ЧОВЕЧЕ! ОДЛАЗИ ПРЕ НО ШТО СЕ МОЈ БРАТ ПРОБУДИ!

НЕБЕ СЕ УСКОРО ПРОБУДИТИ... ТАКО СИ ГА СНАЖНО УДАРИО!

ЧИМ СЕ ДЕЈВИ ОСЛОБОДИО, ДЕЧАК СЕ ПУВКАО УПОРНО ОДВИЈАЈУЊИ ДА САДЛУША ДЕЈВИЈЕВ ПРЕДЛОГ...

ЧЕКАЈ ДЕЧАЧЕ! ДОШАО САМ ДА ТЕ ПОВЕДЕМ... И ВРАТИМ ТВОЈОЈ ПОРОДИЦИ!

САДА ЈЕ ОВО МОЈА ПОРОДИЦА! ЕВО ТВОЈ ОРУЖЈА... И ОДЛАЗИ!

ДЕЈВИ ЈЕ СКИНУО МЕДАЉОН СА ИНДИЈАНЦЕВОГ ВРАТА...

НИЈЕ! ОВО НИЈЕ ТВОЈА ПОРОДИЦА... И ЕВО ТИ ДОКАЗА!

ДЕЈВИ ЈЕ ОТВОРИО МЕДАЉОН И ПОКАЗАО ДЕЧАКУ МИНИЈАТУРЕ ГАСА И МОЛИ ФРАНКЛИН.

НЕ! НИКАД СЕ НЕЋУ ВРАТИТИ МЕЂУ БЕЛДОЛИКЕ! ОНИ СУ НЕПРИЈАТЕЉИ МОГОЦА!

ПОШТО РЕЧИ НИСУ ПОМАГАЛЕ, ДЕЈВИ СЕ ОДЛУЧИО НА АКЦИЈУ...

ЖАО МИ ЈЕ ШТО МОРАМ ДА УПОТРЕБИМ СИЛУ, НИКО... АЛИ ТРЕБА ДА ПОЋЕШ СА МНОМ!

У ЗОРУ ЈЕ ЈЕДНА ИНДИЈАНКА ИДУЊИ ПО ВОДУ НА РЕКУ, НАШЛА ВИДРУ...

ОНАЈ МАЛИ БЕЛИ ИЗРОД УСТАО ЈЕ ПРОТИВ МОГ ОЦА... ОСЛОБОДИО ЈЕ ЗАРОВЉЕНИКА! ПРОБУДИ СЕЛО!

ПОБЕДНИК ПОСЛЕ СМРТИ

У историји старих грчких олимпијских игара забележен је пример да су једног атлету прогласили победником после његове смрти. Борца Арахiona његов противник је зграбно и стао да га дави. Отивајући се из смртносног загрљаја, Арахион је угрizaо противника за прст и овај је због страховитог бола одустао од борбе. Готово у истом тренутку Арахион је умро од гушења. Пошто се његов противник предао, Арахион је, иако мртав, проглашен за победника јер је у борби „надржао до краја“.

Сашурић долази у помоћ

ЦРТА И ПИШЕ Ђ. ЛОБАЧЕВ

ЗАР НЕ ЛЕТИМО ЗАЈЕДНО КУ-КИ?

НА ЖАЛОСТ, НЕ! ТРЕБА ПРВО ИЗВЕСТИ ПОСЛО У ЈЕДНОЈ МЛАДОЈ АФРИЧКОЈ ДРЖАВИ. А САД МИ ПОКАЖИТЕ СВОЈЕ ТАОЦЕ

ФОН ХОРСТ ЈЕ ОДВЕО РАМОНА ЛОУА У ЗАТВОР ВОЈНЕ БАЗЕ

ХА-ХА-ХА! ТО СУ ВАШИ ЗАРОВАНИЦИ? СЛОВЕЦЕ, ШТО СТЕ ИХ ВЕЗАЛИ? ТО СУ ДЕЦА!

НИСУ ТО ДЕЦА, БЕК МАЛЕ ГУДЕ!... ХЕЈ, ВИ САДА БУДЕТЕ СЛУШАТИ, ИЛИ ТРЕБА ЈОШ?

АВИАОН ЈЕ БЕК БИО БЛИЗУ СЕУТЕ КАДА СУ ЛОУ ПРЕДАЛИ РАДИОГРАМ.

ЦИНИ МИ СЕ, ДРАГИ ХОРСТЕ, ДА СЕ ЈОШ НЕКЕМО РАСТАТИ!

ВААДАКМЕ: ССТ
ЕТЕНРККО.ЛО-
ШЗАТСЕ.ЊАПУИК
ЕССОУ.АРОЈУК
ОРНАПРИЗАТ.КО
ОАКСА-ПУЗЕТ
ДИТЕЕЦИРИТ.4
СВАБТАРИЕЕКЕОН
ДА2ДУМТАЈУОН
ЕТЕЛНОЈХНИ.А
ЕЈИЧНАИТ.ДЕК

— НЕШТО СЕ ДОГОДИЛО?
— НИШТА НАРОЧИТО. ЕВО, СИТАЈТЕ... НАВИГАТОРЕ, ДА ЛИ ЗНАТЕ ДА МЕЊАМО ПРАВАЦ?
— БЕСТЕ, СЕР! САД СУ ЗАВИЛИ!
— О-КЕЈ!

АЕРО-ДРОМ У НСОРКУ ИМАО ЈЕ САМО ПИСТУ ЗА УЗЛЕТАЊЕ И НЕКОЛИКО БАРАКА.

ПИЛОТА И НАВИГАТОРА КЕМО СМЕСТИТИ У СЛУЖБЕНЕ ПРОСТОРИЈЕ. ВАМА, СИЊОРИ, МОГУ ДА СТАВИМ НА РАСПОЛАГАЊЕ ОВУ СОБУ.

У РЕДУ! СИНИ МИ СЕ, ФОН ХОРСТ, ДА КЕТЕ СЕ МОКИ ОВДЕ СМЕСТИТИ СА ДЕКУРАЦИЈОМ... РЕЦИТЕ, СИЊОР КОМАНДАНТ, ДА ЛИ СЕ МОГУ ОВДЕ НАКИ КОЛА? РАЗУМЕ СЕ, УЗ ПРИСТОЈНУ НАГРАДУ...

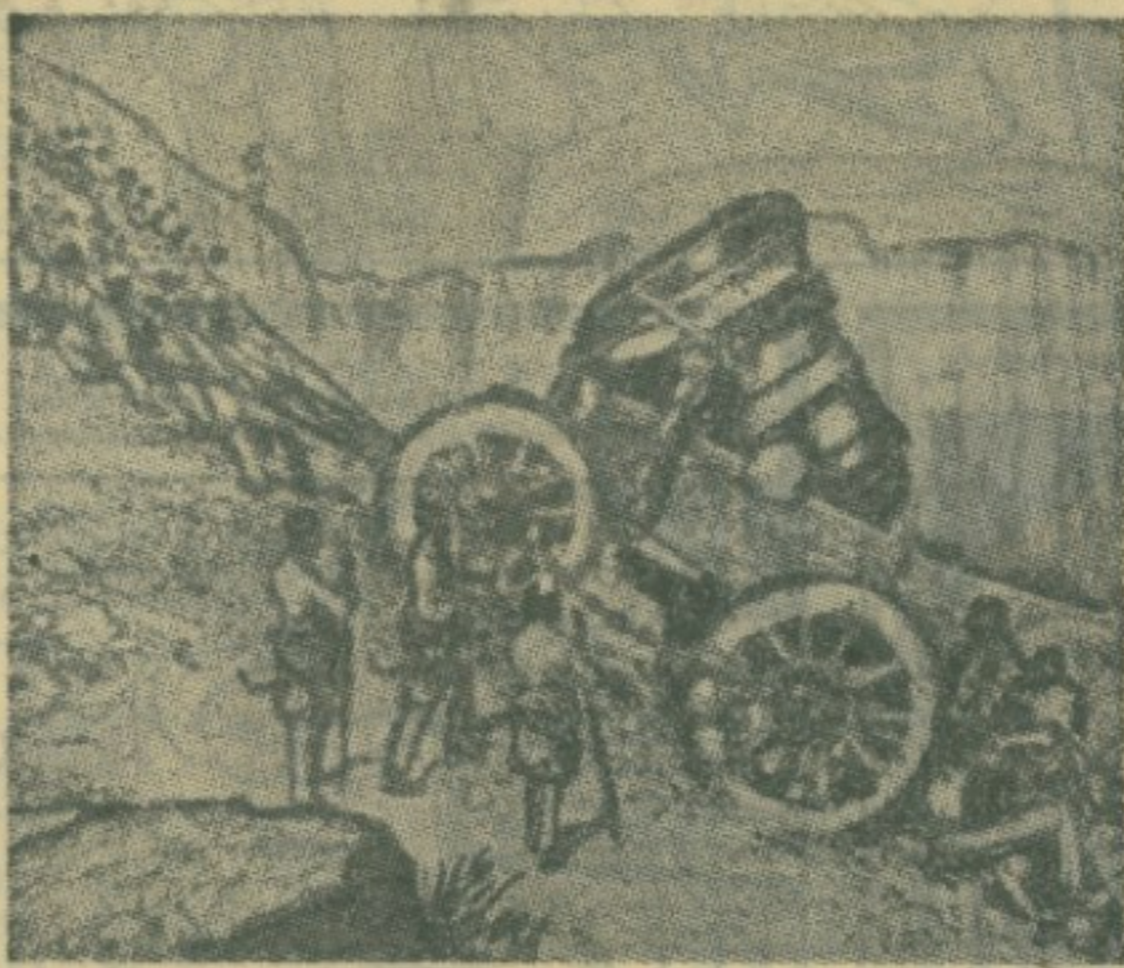
ШАХОВСКИ ХУМОР

Збивања на шаховској табли чест су мотив на сликама карикатуриста. Како хумориста види борбу на 64 поља? Који га мотиви најчешће инспиришу?

Познато је да међу шахистима има тако паспонираних играча који над таблом заборавају на време, обавезе кућу. На једном цртежу то је овако приказано: после поноћи отац телефоном зове укућане и саопштава им радосну вест: добио је партију после 197 потеза! Они су, наравно, „одушевљени“. Када се шах игра у позну јесен може да се деси да лишће затрпа упорне играче. Две гомиле лишћа приказују шахисте у парку како, са плаштом јесени, одолевају времену. Јутња после изгубљене партије приказана је овако: шахиста са паролом „Доле Краљев гамбит“ мирно демонстрира пред шаховским клубом. Кад се отац задуби у партију шаха, скакач лако може да ишчезне. Цртеж „Уз буна“ приказује преплашене шахисте како претражују малишана на кога је пала сумња, и мајку која усплахирено позива лекара. Да кратковидним шахистима треба више простора за игру врло

је лепо приказано на једној карикатури: једноставно су се сместили у кухињи и на њеним црно-белим плочицама, на запрепаћене домаћице, започели „операције“.

Често из пера карикатуриста излазе шаховске фигуре, оживљене и декорисане. Надмени пешак стоји на табли. Чује се шапутање суседних фигура: прави се важан јер је некад био дама! Краљ пред непосредним матом. Сатеран је у угао табле, диже руке унис. Око њега су се сјатиле наоружане противничке фигуре у средњовековној одори. Фигура која је у току игре освојена има на цртежи ма третман заробљеника. Она под стражом одлази у табор надмоћније стране. Поредак на табли карикатуристи такође радо илуструју. Првак као докеј за неколико дужина одмиче испред осталих такмаца. Они се налазе на другим фигурама које су стилизоване у облику разних средстава превоза. У очима карикатуристе подела места на табли буквално је схваћена. Два првака врше физичку деобу првог места помоћу тестере. Шаampionска столица, од црно-белог плиша, престругана је на два једнака дела.

СТАРА ГРАВИРА НА КОЈОЈ ЈЕ ПРИКАЗАНО ИЗВЛАЧЕЊЕ ЦИНОВСКОГ ТОПА ДО ТВРЂАВЕ МАГДАЛА.

АФРИЧКИ ЦАР-ТОП

У московском Кремљу, поред осталих знаменитости, налазе се циновско звоно названо цар-звоно и гигантски топ прозван цар-топ.

Московски цар-топ има само једног сродника на свету: цара-топа у далекој Етиопији. Један од етиопијских цара, Теодор, наредио је највештијим мајсторима да излију топ из кога би се пуцало ђуладима тешким 400 килограма. Наречење је било извршено.

У универзитетској библиотеци у Адис Абеби чувају се документа о историји циновског топа. Ево одломка из једне хронике старе близу сто година.

„По наређењу цара Теодора руду су довлачили

са свих страна, свим друмовима. Ситнили су је и топили у тридесет пећи. Тако су негусу излили топ невиђене величине. Човек је могао да уђе у њега и слободно да изиђе на другом крају. Вешти мајстори направили су постоље и точкове, тако да се топ могао кретати. Затим су за њега привезали десет ужади и свако уже вукло је педесет људи. Начинили би један корак, потом су се одмарали. Позади су испод точкова подметали балване да топ не би клизнуо уназад. Тако су га извукли у тврђаву Магдала, Теодорову резиденцију и поставили га у бојни положај“.

Цар Теодор издао је наредбу о ливењу топа 1867.

године. То није учинио без озбиљног разлога. У то време водио је тешку борбу уједињење земље и одбио многе нападе споља. У то време, на пример Енглеска је покушавала да заузме Етиопију. Теодор је схватио да му је, да би сачувао независност земље пре свега потребно оружје. Колонијалне државе нису хтеле да Етиопији продају оружје. Због тога је Теодор организовао производњу оружја у земљи. У време те кампање био је изливен и циновски топ. Био је тежак 70 тона и по мишљењу негуса довољно импозантан да застраши Енглезе.

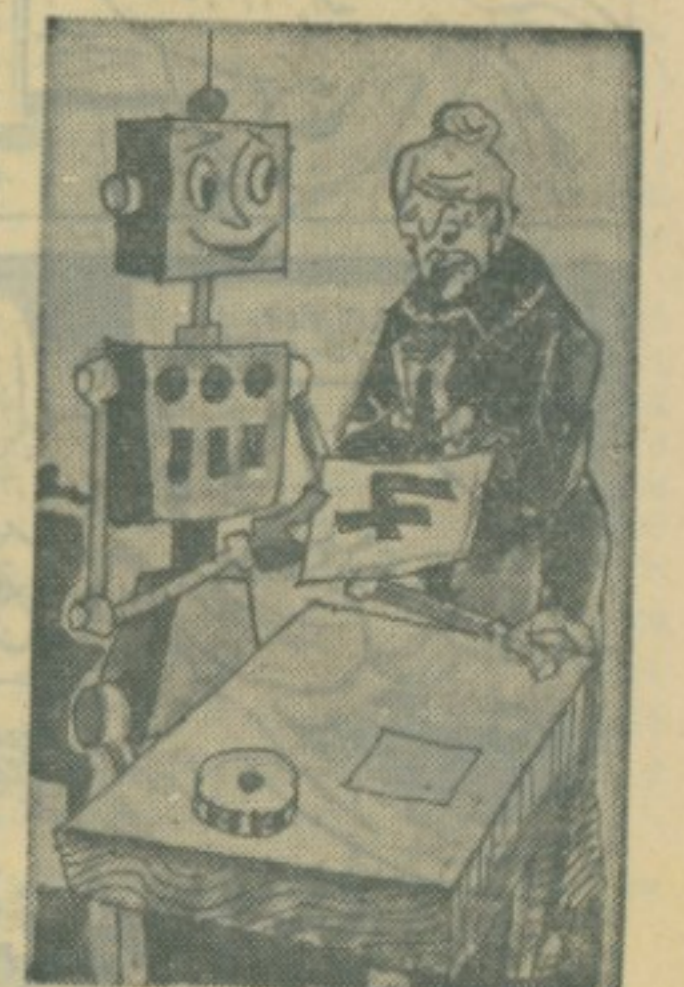
После негуса Теодора историја Етиопије пошла је другим путем заобилазећи његову резиденцију и тврђаву Магдалу. Тврђава је полако почела да пропада и до ње се данас може доћи само хеликоптером.

Топ и данас стоји на истом месту до којег га је извукла читава војска од 500 људи. Тешко је рећи да ли је топ заиста тежак 70 тона — на вагу се не може ставити и измерити. Али његово постоље, поцрнело од времена, дубоко је утонуло у земљу под теретом циновске цеви. Топ стоји на брежуљку и ждрело његове цеви мирно гледа у тропско небо.

Етиопијски цар-топ има кратку и широку цев која подсећа на огромно звоно. Из њега, као ни из руског циновског топа, није никад пуцано мада су ђулад за њега била израђена. Летописац тумачи и због чега је тако било: цару су објаснили да ако нареди да се из тог топа пуца, уплашиће тиме све бремените жене у земљи и то ће смањити прираст становништва.

Електронски мозак кратког памћења

Једна старица од 104 године изишла је као победник из распе са једним електронским рачунаром који није могао да „верује“ да неко може да буде толико стар. Старица Ана Обершулте жалила се властима у Детроиту због тога што јој и после многих захтева нису стизали документи потребни за здравствено осигурање. Приликом ревизије њеног предмета утврђено је да је за све крив електронски мозак према чијем је рачуну старица имала свега 4 године. Наиме, електронски мозак тако је подељен да може да запази само две последње цифре у години рођења својих „клијената“. А те две последње цифре у години њеног рођења су „62“. Апарат није могао ни да „претпостави“ да је у питању 1862. година и због тога је избацио картицу на којој је Ана Обершулте означена као четворогодишња девојчица. Стручњаци су морали да „продуже“ памћење електронског службеника.

Брао новцо

Може се замислити како се осећао један трговац кад је за чамца, који је од њега купио један Енглез из Њухавена, примио одређену суму коју је сачињавало више од четири хиљаде новчића од по пет шилинга. Да би проверио је ли износ тачан, трговац је утрошио више од два часа.

И за њих конфекција

Недавно је отворена у Њујорку прва робна кућа на свету намењена људима који су растом изнад или испод нормалне висине. Властници се надају да ће имати велики број купаца који су због свог изузетног раста досад имали тешкоће кад је требало да набаве одећу или обућу.

ЧЕШКЕ ЛУЛЕ

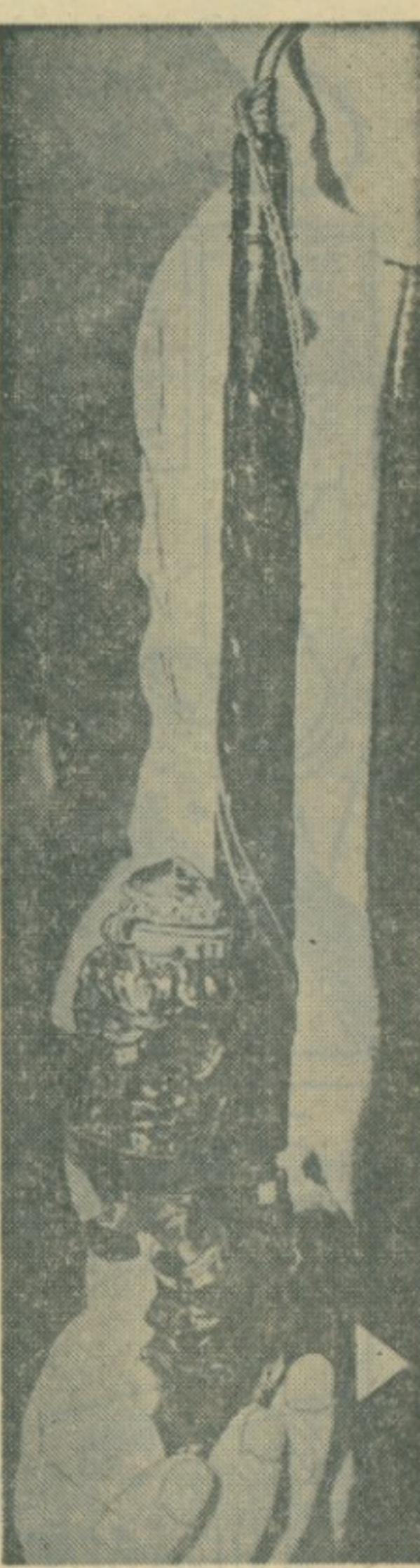
ОСВОЈИЛЕ СВЕТ

УМЕТНИЧКА РЕЗВАРИЛА ЧИНИ ОВУ ЛУЛУ ЈЕДИНСТВЕНОМ У СВЕТУ

У чешком селу Просечу производња лула има богату традицију стару 450 година. Интересантна је историја овог необичног и ретког заната: његовом су развоју у тим крајевима Чехословачке допринели енглески војни најамници! Наиме, краљ Енглеске послао је своју војску у помоћ Фридриху од Фалца и тада су Чеси научили да пуше од најамника. Већ 1622. године вредни стаменици овог села израдили су прве „цевчице“ за дуван и почели у прашким трговинама да их продају. То су биле претходнице првих лула. Прича се да су господари Чешке умели да искористе страст првих пушача; приходима од царине на дуван Пражани су изградили Вишеградски замак и део градских утврђења. Од „цевчица“ до елегантних лула, тешких чубука и богато изрезбарених сеоских „лула“, луле из Просечи претрпеле су многе промене. Облик и материјал од којег су прављене одражавали су време у којем су израђене. У 18. веку произвођене су луле од гипса, порцулана, па чак и „пене“ — од силиката кречњака. Луле од овог материјала биле су најскупље и веома тражене. У доба Баховог апсолутизма у 19. веку на лулама су изрезивале сцене са барикада, амблеми чешког лава и револуционарне личности чешке историје. На тај начин народ је проксио тиранији страних завојевача. Чешко село Просеч прославило се у свету својим сеоским лулама. Међутим, данас се овде производи око 500 разних врста и типова лула и чубука. Све оне имају своја посебна имена, као на пример „тиролка“, „кавалерка“, „Наталка“, „Хубертус“, „улмока“, „занојеска лула“ итд. Од чега и како се те луле производе? У Алжиру, Шпанији и Италији копа се шибље које изрезбарени називају ерика арбореа. Разрезано и скувано, при чему се стално прска да не би пукло, отпре-

ма се у Просеч. Из Аустрије се набавља грање баденске вишње за „цевчицу“ чубука. Приспеда сировина се класира и шаље у „фрезерај“ на обраду. На фрез машини (гло далици) заокружава се главница луле у коју се ставља дуван. Други радници формирају ножницу, а трећи чубук луле. Неравнине се одсецају пилотом, затим се оштре избочине изравњавају и глатко брусе шмиргл-папиром. После финалног брушења и заглављивања, луле се, наиззад, ласирају. Да би се сви делови луле комплетирали и саставили, додали „наусеници“, коване делови и поклопци, употреби се на израду овог малог пушача, ког реквизита око сто разних операција. Цео производни поступак је само незнатно мењивозиван. Па ипак у овој производној грани Просечани ипак имају неку врсту монопола у свету. Око 90% свих израђених лула извози се и то углавном у западне земље. Иако се у Просечу производи око милион комада разних лула, тиме се може подмирити само тридесети део светских потреба. „Лулари“ из Просеча држе светски монопол и у производњи такозваних сеоских лула, а веома се много извозе и чешки чубуци (луле са завртним крајем). Као последњу новост међу сеоским лулама Просечани су лансирали резбареву лулу са чибукком дугим пола метра. На страним тржиштима свака количина ових лула би могла лако да се прода. У Просечу има, међутим, само два резбара који ову врсту лула израђују од домаћег, меког дрвета. Сваки од њих уради за месец дана највише три тучета резбарених „сеоских лула“.

ЧИБУК ДУГ ПОЛА МЕТРА

WALT DISNEY ДАМБО

После представе верни ТИМОТИЈЕ БРИЖЉИВО ЈЕ ОКУПАО НЕСРЕЋНОГ ДАМБА.

ЧУЈ, ДАМБО! НЕШТО МИ ЈЕ ПАЛО НА ПА-МЕТ... ХАЈДЕ ДА ПОСМОТРИМО ТВОЈУ МАЈКУ!

ТИ ЈЕ МОЖЕШ РАЗБЕРАТИ... А И ОНА ТЕБЕ!

КАСНО ТЕ НОИ, У ВАГОНУ - ЗАТВОРУ...

ДАМБО!

СЛОНИЦА ДАМБО ПОКУШАВАЛА ЈЕ ДА ПОМИЛУЈЕ СУРЛОМ СВОГ НЕСРЕЋНОГ МАЛИШАНА...

ЕВО НАС, ДОШЛИ СМО ДА ВАС ПОСЕТИМО!

НЕ ТУГУЈ, СИНЕ! ДОИДЕ И ДАН ТВОГ УСПЕХА! ТАДА БЕШ ПОЛЕТЕТИ ВИСОКО!

УТЕШЕН МАЈЧИНИМ РЕЧИМА, ДАМБО ЈЕ ТЕ НОИ МИРНО СПАВАО...

... И САЊАО ЛЕПЕ СНОВЕ. ДА ЈЕ ГЛАВНА ЗВЕЗДА ЧАРОВНОГ ЦИРКУСА...

ДА ЛЕТИ КРОЗ НОЋ...

И ЛЕТЕЊЕ МУ ЈЕ ИЗГЛЕДАЛО ТАКО ЛАКО... И ТАКО СТВАРНО.

СУТРАДАН СЕ ТИМОТИЈЕ ПРВИ ПРОБУДИО...

Ш... ШТ... ШТА ЈЕ ОВО?

НАСТАВИТЕ СЕ

ЧИТАЛАЦА

Драга редакцијо, Зовем се Деацону Мариана. Имам 14 година. Редовно читам ваш лист, па бих зато желела да моју адресу објавите у „Политикином забавнику“. Језик дописивања: румунски и српски. Адреса:

- DEACONU MARIANA str. Republicii nr. 26 oras. Sînnicolaul M^{reg}. Banat R. S. România
- FLORESCU MARIA loc. Timisoara str. Tipografilor nr. 79 R. S. România
- GERO STEFAN loc. Timisoara str. Giurgiu nr. 15 R. S. România
- PINTEA OVIDIU loc. Timisoara str. Timocului nr. 31 R. S. România
- PETROVICI DUBRAVCO loc. Timisoara str. Crisan nr. 28 R. S. România

Драги југословенски другови, Ја сам Рускиња. Идем у VI разред и учим добро. Живим у граду Томску. Вашу адресу добила сам у дому пионира. Желела бих да се дописујем с дечаком из Југославије који иде у VII разред.

СССР г. Томск пер. Новосибирскиј дом 4а Кухањској Нине

Као редован читалац вашег цењеног листа ја бих вас замолио да ми испуните једну жељу: налазим се на лечењу па бих желео да се дописујем са онима који сакупљају разгледнице и марке. То би ми скратило време и разонодило ме. Иначе, имам 25 година.

Барбарић Станислав, Вуковар Болница, Одјел хирургија

ВОДА У ПЕСКУ

Путујући по јужној Африци енглески научник Селвин Џејмс нашао се усред пустиње Калахари без воде. Захваљујући једном домороцу Бушману ипак се срећно извукао.

Када сам угледао малог Бушмана са запетом стрелом у руци, облио ме је зној. Напао сам се усред пустиње са аутомобилом који није могао даље јер му је вода из хладњака исцурела. Према мапи, најближе село било је удаљено преко сто километара. Имао сам нешто мало воде за пиће размислио сам да ли да је сипам у хладњак мада сам знао да то неће бити довољно. Зато сам сатима седео у мртвом аутомобилу и с времена на време притискивао сирену тражећи тако помоћ. И изненада, као да је из земље искочио, угледао сам Бушмана са стрелом упереном на мене.

Слушао сам да Бушмани не воде странце. Зато сам остао за воланом као окамењен. И Бушман је стајао скоро читав сат са стрелом у руци вероватно очекујући моју реакцију. Када више нисам могао да издржим ту неизвесност, притиснуо сам

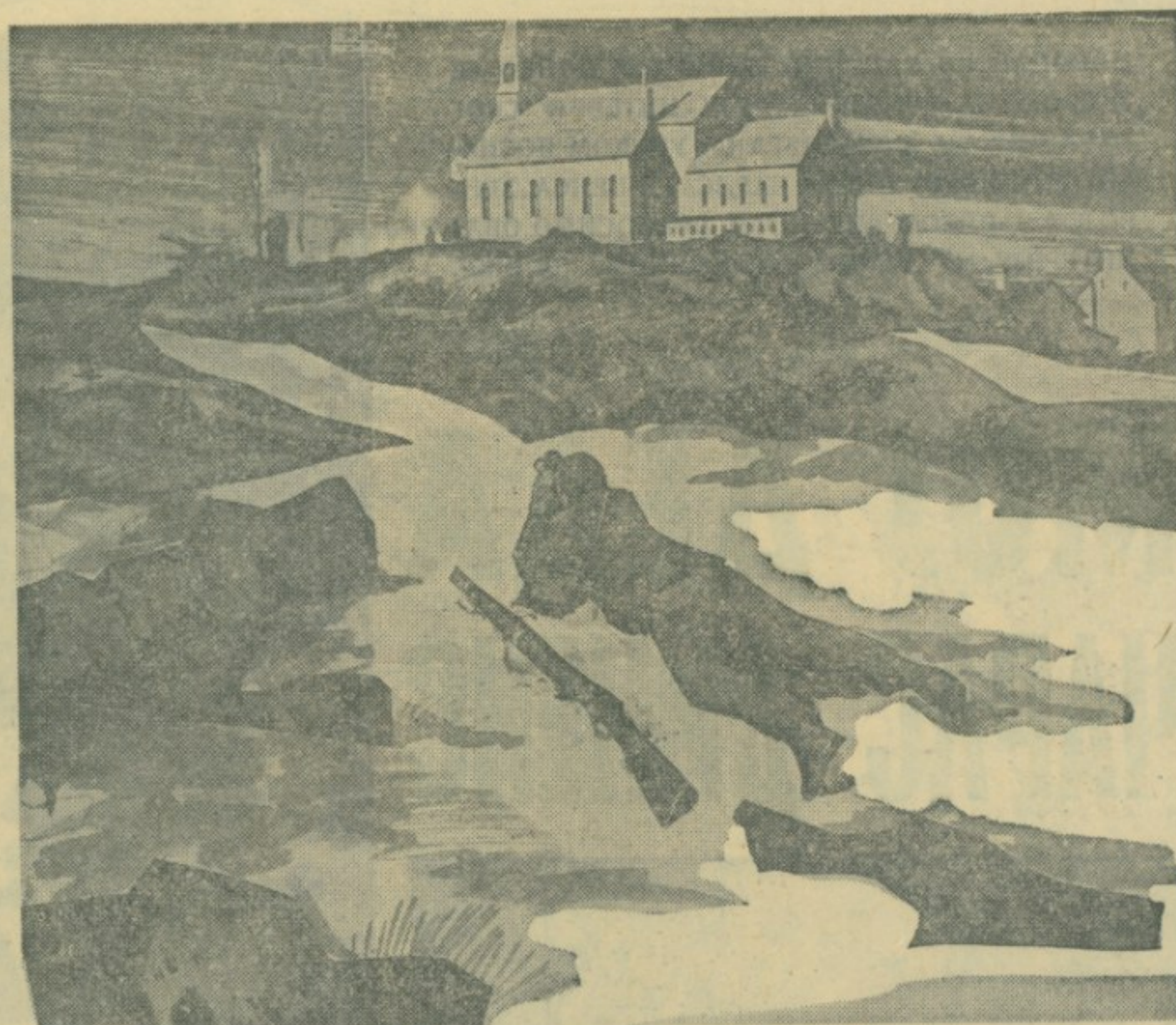
пробудити. Али сам ипак најзад заспао.

Када сам се ујутру пробудио са запрепашћеном сам видео малог Бушмана како седи прекрштених ногу на хауби мога аутомобила. Кад њем из кола јер сам видео да Бушман није дошао у непријатељској намери. Исто то схватио је, вероватно, и он.

Почео сам да му објашњавам значаја да ми треба воде за ауто. Изгледа да ме је на крају разумео пошто је узео једну цев од трске и почео нешто да тражи по песку. А онда је нагло потрчао до једног места и почео рукама да копа песак. Када је ископао рупу нешто дубљу од пола метра забио је цев и почео да вуче устима. Испљунуо је неколико пута песак из уста и поново вукао ваздух устима. Одједном је вода почела да шикља кроз трску. Брзо сам отрчао до кола и донео обе канте за воду. После нешто више од пола часа обе су биле пуне чисте хладне воде. — Мени је ово овај призор изгледао

Искрцавању савезничких трупа у Француској 1944. године претходила су бомбардовања важних железничких чворова као и већих места где су Немци били стационарни. Због тога су Немци почели да напуштају веће градове и распоређују се по мањим местима. Тако је и немачка архива из Париза била пребачена у једно село око 150 километара удаљено од главног града Француске. Између осталог у тој архиви налазила се и картотека париског Покрета отпора, коју су Немци непосредно пре тога били открили. Како је у заплећеном материјалу било тајних планова и имена многих француских родољуба, то су чланови Покрета отпора почели да траже неки начин да униште ту архиву што пре док Немци још нису имали време на да је дешифрирају и приступе хапшењима.

Хитно је затражена помоћ из Лондона. Из Енглеске је стигао одговор да време није погодно за бомбардовање тако малог места, поготову што је цела околина Париза била веома добро чувана. Због тога је штаб отпора решио да сам ликвидира то упориште нако је оно било

СОВЕ СПАЛИЛЕ НЕМАЧКУ ТАЈНУ АРХИВУ

одлично утврђено и брањено. Знало се да ће акција захтевати много жртава и због тога су се за њу тражили само добровољци.

Тада је у штаб отпора дошао један шеснаестогодишњи дечак, и сам припадник Покрета отпора. Звао се Жан Тибу и био из села где је архива чувана па је боље од свих познавао и терен и ситуацију. Рекао им је да никакав напад не може довести до успеха јер место има идеалан положај на самом узвишењу а осим тога и одлично је утврђено. Предложио им је нешто друго: он ће сам уништити немачку архиву.

У штабу су се изненадили. Нико није могао да верује да дечак говори озбиљно. Међутим, када им је дечак изложио свој план, прихватили су га са одушевљењем. На име, он је тражио само неколико пољских мишева и десетак малих темпираних бомби — запаљивих оловки.

Већ сутрадан дечак је имао све што је желео и чим је пао мрак кренуо је у акцију. Како је познавао сваку

стопа терена око села, он се полако привукао једном сувом дрвету које се налазило око сто метара удаљено од сеоске цркве. Дечак је знао да на то дрво долећу сове које имају гнезда на тавану црквене куће где су Немци склонили архиву. И управо је на томе изградио цео свој

план. Везао је запаљиве оловчице на убијене мишеве које је ставио на гране сувог дрвета.

Када је био готов, остао је да чека. И заиста, чим је пао мрак, сове су почеле да долећу на дрво. Ту су наилазиле на храну и брзо се враћале натраг у своја гнезда носећи мишеве младунцима. Сове су се тако враћале више пута док нису покупиле све мишеве. Убрзо су са тавана почели да избијају пламичици један за другим да би се цео

кров црквене куће ускоро претворио у праву ватрену буктињу.

Када су немачки стражари приметили пожар, све је већ било касно. Запаљиве оловке лако су запаљиле гнезда сова па се одатле пламен брзо пренео на остале предмете и архиву која је била разбацана по целом тавану. И пре него што су Немци стигли да угасе пожар, кров се срушио тако да је и архива која се налазила у згради такође изгорела.

трубу. Њен звук је изгледа, имао врло позитивно дејство на малог Бушмана јер је он спустио лук и стрелу и пријатељски ми се насмешко.

Ипак цело то поподне нити сам се ја усудио да изађем из кола, нити ми се он приближавао. Почео је да пада мрак, било је хладно. За малог Бушмана то није био проблем. Он је извадио два дрвета из своје торбе и, пошто је претходно накупио сувих гранчица осушене балеге и траве, почео је да трља своја два штапића док није добио пламен. Завидео сам му на ватри али нисам смео да изађем из кола да се мало загрејем. Плашио сам се да не заспим јер сам веровао да се више нећу никад

невероватан, док је мали Бушман то посматрао као нешто најобичније. Пошто сам узео потребну количину воде, он је извукао трску поравнао рупу тако да човек не би могао помислити да је ту малочас било воде.

У знак захвалности скинуо сам ручни сат и дао му га. Он је био срећан и дуго је слушао његово куцање на уху. Пошто га је још једно време загледао, он ми га је пружио али сам ја одбио да га примим. Он је био упоран тако да сам га морао узети натраг јер његове очи као да су хтеле да кажу: „Ти си мој гост и госту се ништа не наплаћује.“ Срдачно смо се оprostили и ја сам наставио свој пут кроз пустињу.

Парно возило које је конкурисао 1769. године Француз Кињо давни је предак данашњих аутомобила. „Двоцилиндрични мотор“ овог возила добијао је пару из једног котла који је био конструисан на принципу Папиновог лонца. Највећи недостатак овог прааутомобила био је тај што није имао направе за пуњење котла водом и требало га је сваких дванаест минута зауставити, напунити котло и причекати да се равније довољан парни притисак.

ПРЕДАК АУТОМОБИЛА

ПРЕВЕСЛАЛИ АТЛАНТИК

Утоку историје појединачног савладавања Атлантског океана било је више смелих подухвата, али је свакако један од највећих онај који је изведен 1896. године кад су два смела морепловца кренула преко Атлантика у најобичнијем чамцу на весла! Звали су се Џорџ Хароб и Френ Самусол и били родом из Норвешке, а у Америку су с родитељима дошли као деца. И поред тога што су били познати морнари, одлуку да близу шест хиљада километара пређу веслајући, њихови пријатељи оценили су као подухват који се граничи с лудошћу. Џорџ и Френ су израчунали да ће ако веслају, око 90 километара на дан, прећи Атлант за два месеца.

Набавили су чамца дуг око шест метара на који су натоварили воду, намирнице, малу пећ на гас и пет пари весала. На чамцу није било чак ни једра јер ови храбри људи ни су желели да користе никакву другу снагу сем ону својих мишића. Од опреме су имали још: један компас и сигналне лампе.

Шестог јуна 1896. године

неколико хиљада људи скупило се у њујоршкој луци да испрати ове смеле поморце. Тачно у пет часова по подне кренули су на дуги пут.

Имали су тачан распоред времена у току дана: веслали су од осам часова ујутру до

подне а онда би ручали и одмарали се до два да би поново наставили веслање до вечере тј. мрака. После тога један је спавао а други веслао. Тако су се смењивали свака три часа.

У почетку је време било ле-

по. Па ипак, и тада су имали тешкоће да упале малу пећ. Почели су да једу жива јаја. Четврте ноћи осетили су страхан потрес на чамцу: то је једна огромна ајкула покушавала да преврне чамца. Пуна три дана она их је пратила

нападајући их с времена на време. На дан 14. јуна један талас стално их је враћао из правца из кога су дошли тако да су тог дана успели да пређу 30 километара али — уназад.

У близини Њу Фаундленда наишли су на „школу китова“. Око тридесетак младунаца понављало је вежбе које су им показивала четири стара кита. После тога срели су један велики брод. Кад их је угледао, капетан је послао чамца да их прихвати јер је мислио да су то бродоломници. Изненадио се кад је чуо да желе да пређу океан веслајући. Кад су то сазнали, путници са брода бурно су их поздравили.

Почетком јула ветар је постајао све јачи, снажни таласи претили су да преврну чамца. Један од њих је због тога стално био заузет избацивањем воде из чамца док је други веслао. Најзад, седмог јула један снажан талас преврнуо је мали чамца и оба путника су се нашла у води борећи се за голи живот. Срећом, имали су на себи појасеве за спасавање којима су били привеза

ни за чамца. После више од 24 часа борбе са таласима успели су некако да врате чамца у нормалан положај и да наставе свој напорни пут. Али све намирнице, сем неких које су биле везане за чамца, и сва вода нестали су у таласима. Искрпљени од борбе са таласима океана сад су још остали без хране и воде. За смеле путнике настали су тешки дани. Уз то сунце је немилосрдно пржило.

Па ипак имали су среће: 15. јула срели су један норвешки брод који их је снабдео храном и водом тако да су после тога могли мирније да наставе пут. Првог августа угледали су земљу и исте ноћи ступили на тло Енглеске после 55 дана напорног веслања. Пошто су се одморили један дан, кренули су за Француску и искрцали се у Авру, где их је сачекало мноштво света који их је срдачно поздрављивао.

Међутим њихова нада да ће људи долазити да виде чамца којима су савладали Атлант и да ће на тај начин покрити своје трошкове око пута и нешто зарадити, — изјаловила се. Нико се није интересовао за чамца, нити у Француској ни у њиховој земљи. Путници су се укрцали на брод и разочарани вратили у Америку.

ШВАЈЦАРСКИ ЧАСОПИС „ИЛИСТРЕ“ ДОНЕО ЈЕ У СВОМ НАЈНОВИЈЕМ БРОЈУ ИНТЕРВЈУ СВОГ САРАДНИКА Ј. А. ВИДМЕРА СА УНУКОМ ПОЗНАТОГ ЕНГЛЕСКОГ ПИСЦА ЧАРЛСА ДИКЕНСА, ХЕНРИЈЕМ ЧАРЛСОМ ДИКЕНСОМ. ПРЕНОСИМО ОВАЈ ИНТЕРВЈУ У НЕШТО СКРАЋЕНОМ ОБЛИКУ.

МОЈ ДЕДА ЧАРЛС ДИКЕНС

ОВО СУ ТРИ РЕПРОДУКЦИЈЕ ОРИГИНАЛНИХ ГРАВИРА ПРЕШТАМПАНИХ ИЗ СТАРИХ ИЗДАЊА ВЕЛИКОГ ЕНГЛЕСКОГ ПИСЦА. ПРВА ЈЕ ИЗ РОМАНА „ПИКВИКОВ КЛУБ“ (горе), ДРУГА ИЗ „БОЖИВНЕ ПРИЧЕ“ (у средини) А ТРЕЋА (доле) ПРЕДСТАВЉА ЛИЧНОСТИ ИЗ РОМАНА „ДАВИД КОПЕРФИЛД“

УНУК И ЊЕГОВ СЛАВНИ ДЕДА

Затекао сам га како седи у широкој енглеској фотељи са лулом у руци и пиквиковски биноклом на носу. Овај стари, достојанствени господин, по професији бивши адвокат, изгледа као да је изашао из једне од првих илустрованих књига великог енглеског писца Чарлса Дикенса. Рођен је 1878. године, односно осам година после смрти свога славног деде тако да није имао среће да га упамти живог. Али, зато он одлично познаје сва његова дела која је безброј пута прочитао, неке делове зна чак и напамет.

— Нисам имао срећу да наследим дар мог славног претка. Моја кћи, Моника, постигла је изванредан успех као писац у Америци. Кад се само сетим какве је све финансијске тешкоће имао мој деда, па затвор због дугова. Међутим, ни ја данас нисам богат. Јер, већ одавно наша породица нема права на хонораре од ауторског права.

Унук славног енглеског писца направио је у својој кући у Лондону неку врсту приватног музеја. У богатој библиотеци налазе се сва дела његовог деде, а у једном углу је сто са столицом за којим је Дикенс писао. Овај намештај је за чланове породице Дикенс реликвија. Они су се заветовали да га никад не продају.

— Људи — наставио је Хенри-Чарлс — не познају довољно живот мог деде. Он је био веома популаран и због тога су за његово име већане „миникапсуле“ изгледа између осталог говори се да је водио буран живот и да је волео да пије. Међутим, истина не изгледа баш тако. Не кажем да је био светац. Не, то није био. Са мојом баком имао је деветоро или десеторо деце и једнога дана кад му је све досадило — они су се растали и бака се после тога разболела. А што се тиче пића? Он је волео да пише, своје књиге по лондонским крчмама а људи су мислили да он то чини због пића што није тачно.

Да бисмо нешто више сазнали о Чарлсу Дикенсу, Хенрија Чарлса обилазили су не само енглески већ и писци из других земаља. Али породичне тајне нису успели да измажу. Оне су остале у кругу Дикенсових. Сваке године, мушкарци из породице Дикенс (Хенри-Чарлс је једини живи унук) тајно се окупљају у крчми „Цор и Јастреб“ и оживљавају успомене на свог деда. Хенри-Чарлс не зна да ли ће и ове године моћи да оде на овај скуп јер му његове године не дозвољавају да се успне уз 60 до 70 степеника, колико их има до улаза у крчму.

Хенри-Чарлс Дикенс је почасни председник више дикенсовских клубова у Енглеској. Унук писца „Давида Коферфила“, „Пиквиковог клуба“, „Оливера Твиста“, „Ни-

кола Никлбија“ и „Боживне приче“ скроман је човек и не жели да скрене пажњу на своју личност. Он признаје да су на његов живот велики утицај имали личност као и дела његовог деде, браћу сиромашних и потлачених и да се, вероватно, због тога определио за професију адвоката.

На крају разговора онај кога деда из суседства називају и „Господин Пиквик“ с муком се дигао из своје удобне фотеље и аутобусом упутио на ручак у свој клуб. Каква разлика између њега и његовог деде за кога је пешачење од 12 миља било обична ствар!

ГУЖВА У КОСМОСУ

У космичком простору у близини Земље већ данас се креће око 600 разних предмета, међу којима има и делова ракете тешких и по 19 тона. Сви ови предмети имају своје орбите које се укрштају описујући путање различитих пречника. Стручњаци већ размисљају о опасности коју ти предмети могу представљати за будуће космичке бродове. Да не би дошло до судара између бродова и тих залуталих предмета, амерички истраживачи сматрају да космичке бродове треба опремити радарима са пољем дејства од 360 степени. Они ће се налазити у вези са ординаторима за израчунавање тачног положаја предмета којег је радар открио и путања на којима може доћи до судара. Према опасном предмету са космичке станице или васионског брода биће послато мало космичко возило опремљено ретроракетама којима ће се у жељеном тренутку осути паљба на предмет који ће после тога почети да губи висину и најзад сагорети у атмосферским слојевима.

НОВО У ТЕХНИЦИ ПАКОВАЊА БЕНЗИН У ЈАЈЕТУ

У трагању за новим, што погоднијим начином паковања амерички стручњаци су открили облик, који је у природи познат, и вишеструко проверен, већ милионима година. Тај облик „амбалаже“ јесте јаје, односно, танка отпорна љуска јајастог облика.

Течне и гасовите материје најбоље се могу очувати и транспортовати у синтетичким капсулама, сматрају стручњаци. Новину у односу на паковања створена у природи представља само величина ових капсула. Наиме, оне за транспортовање ових материјала тако су ситне да се појединачно могу распознати само под микроскопом. Посматране голим оком такване „маникапсуле“ изгледају као брашнасти прашак.

У америчким „драгсторијама“ и самопослугама ускоро ће се продавати парфем, аспирин и ризирус запаковани у микројајесте капсуле. И многи други артикли, као на пример, миннијум боја против рђе, отрови за инсекте, па чак и уранијум за погон атомских реактора, стицаће у промет упаковани у капсуле.

Први пут су микрокапсуле примењене у дактилографији. Полеђина обичне писаће хартије и предња страна другог листа, намењеног за копију, прекривени су микрокапсулама које садржавају потребну хемикалију. Капсуле имају у пречнику само четрнаестохиљадити део мили-

метра, па су према томе невидљиве. При откуцају слова на писаћој машини, или под притиском оловке, малени мехурићи се распрскавају; хемијске супстанце стварају на копији обојене, оштре, необрисиве дупликате. И многе врсте течности, чврсте материје, па чак и гасови, могу да се „амбалажи-

ли синтетичког ткива обмотавају, ситне капи „пуњења“ као пчелиње саће мед.

Предности технике „капсулирања“ су разноврсне. Ризирусово уље, на пример, губи оне своје познате непријатне особине, уколико се узима у капсулама. Болесник га узима у виду прашка, који нема ни мириса ни укуса, и тек у

ТРАГОМ МАЈКЕ ПРИРОДЕ — ПАКОВАЊЕ У ТАНКЕ ОПНЕ ЈАЈАСТОГ ОБЛИКА

рају“ у синтетичким капсулама. Поступак је следећи: материја коју желимо да „спакујемо“ помеша се са раствором синтетичке течности од које је начињена капсула. После извесног времена молеку-

стомаку, кад желудацни сокови растворе љуску капсуле, ризирус почиње да делује. За транспорт бензина измислили су стручњаци посебно оригиналну технику. Ово експлозивно погонско гориво они намеравају прво да ставе у капсуле да би затим милионе ових сићушних мехурића, напуњених бензином, спаковали у бале. Овако „упакован“ бензин могао би се без икакве опасности од експлозије избацити чак из авиона, или спуштати низ реку.

Аутомобил и друга возила која би користила на овај начин амбалажирани бензин, морали би да имају неку врсту пресе за истискивање погонског горива из ових сунђерастих бала.

Амерички стручњаци, који су први лансирали технику амбалаже у капсулама, прибегли су, поглавито рекламе ради још једном бизарном подухвату. Њима је успело да у својој лабораторији произведу чак и коктел у капсулама!

НАФТА И МЛЕКО У ИСТОМ СУДУ

Превозити у истој цистерни минерална уља пошто су у њој већ превожена биљна и обратило, да и не говоримо о другим производима, могућно је тек после брижљивог и детаљног чишћења и прања. Због тога се и данас у железничком транспорту за пре-

вожење разноврсних уља употребљавају посебне цистерне. Недавно је у Шведској пронађено општроумно решење овог проблема. Унутар цистерне постављена је мембрана од веома еластичне гуме. Када се у један од два отвора сипа, на пример, минерално уље, еластична мембрана се истезе и постепено облаже супротну страну цистерне приљубљујући се уз њен зид. И обратно: када цистерну треба напуњити биљним уљем или неком другом течношћу пуњење се врши кроз други отвор и тада се мембрана приљубљује за „други зид“ цистерне.

КАРАШ

КЕПЕЦ МЕЂУ РИБАМА

Караш је једна од наших најмањих риба. Међу шаранима он је прави кепец: кад нарасте до величине длана сматра се одраслим. Па ипак овог малишана, због карактеристичног облика тела, сви добро познају. Тело му је широко, кратко, готово округло. На леђима има високо пераје. Боје је месинганожуте, светлије и тамније, већ према средини у којој живи. Постоји сигуран знак по коме га можемо разликовати од шаранчића исте величине: шаран има брчице,

а караш их нема. Поред тога караш има при почетку репа округлу црну пегу, која је увек мање-више видљива. Иначе, караш је врло скромна риба. Врло је живава. Задовољава се сваком водом, чак и таквом у којој би свака друга риба угнула. Зато га можемо наћи у свим барама и мочварама, ма колико биле плитке, муљевите, обрасле травом и воденим биљем. Ту он по дну тражи себи скромну храну: разне црвике, биљне и животињске отпатке. Ако има довољно

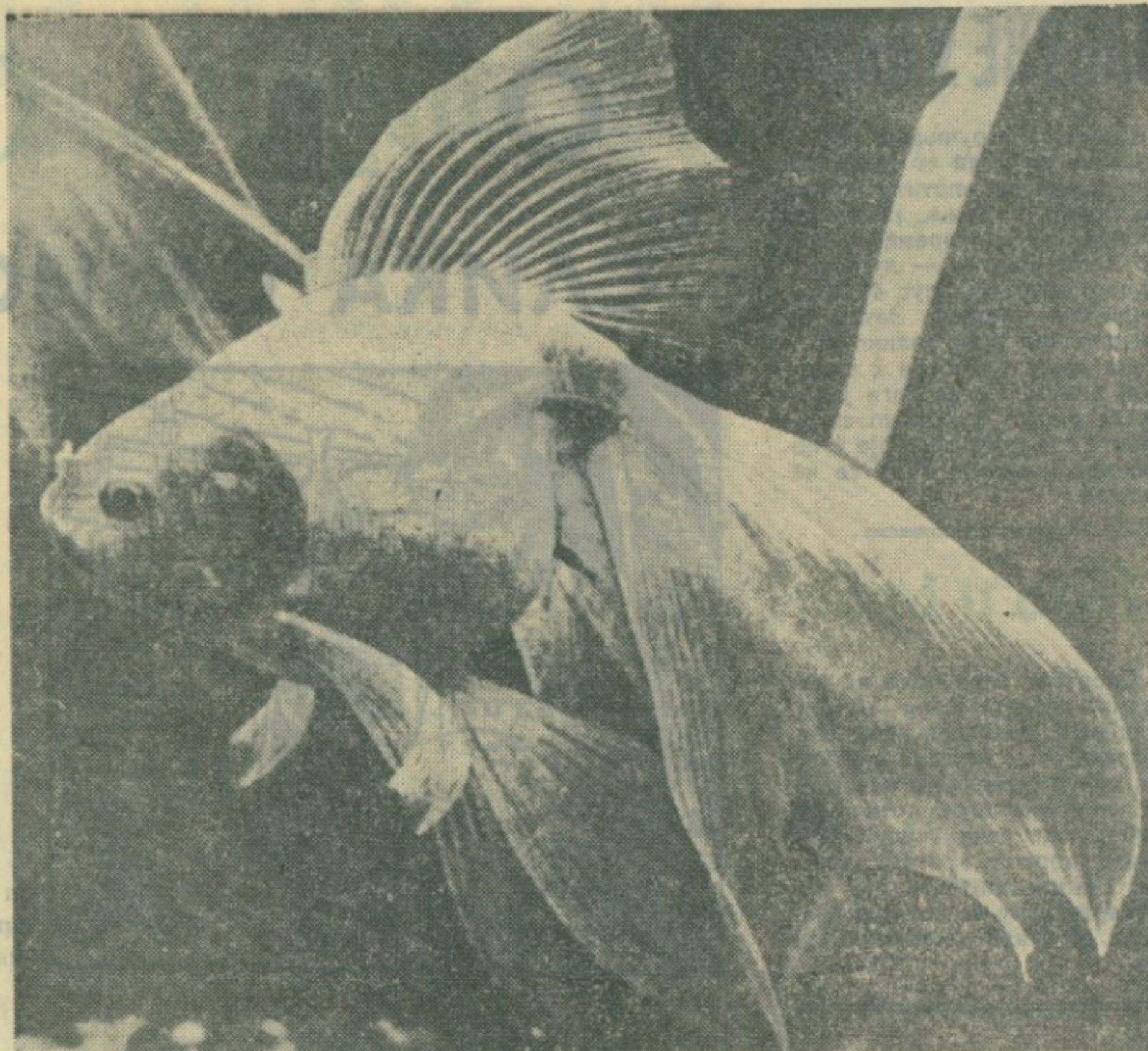
простора и хране — порасте већи, ако нема — остаје ситан и кржљав. Често се караша нађу чак и у локвама које настају од кишнице, тамо где их никада није било. Овамо су, вероватно, пренеле барске птице оплођену икру караша, која им се залепила за ноге или пераје.

Караш је врло благодарна риба за лецање, радо иде на мамац. Лове га највише деца и то малом удицом на пловак. Где га има, може се наловити у великим количинама. Узима сваки мамац: обичан хлеб, поготово црни, глисту, расквашене житарице а нарочито воли кувани грашак. У рибањацима га не воле — јер са шаранима даје мање вредне мелезе. Иако живи у барама, месо караша нема непријатан мирис као у других барских риба. Врло је укусан за јело.

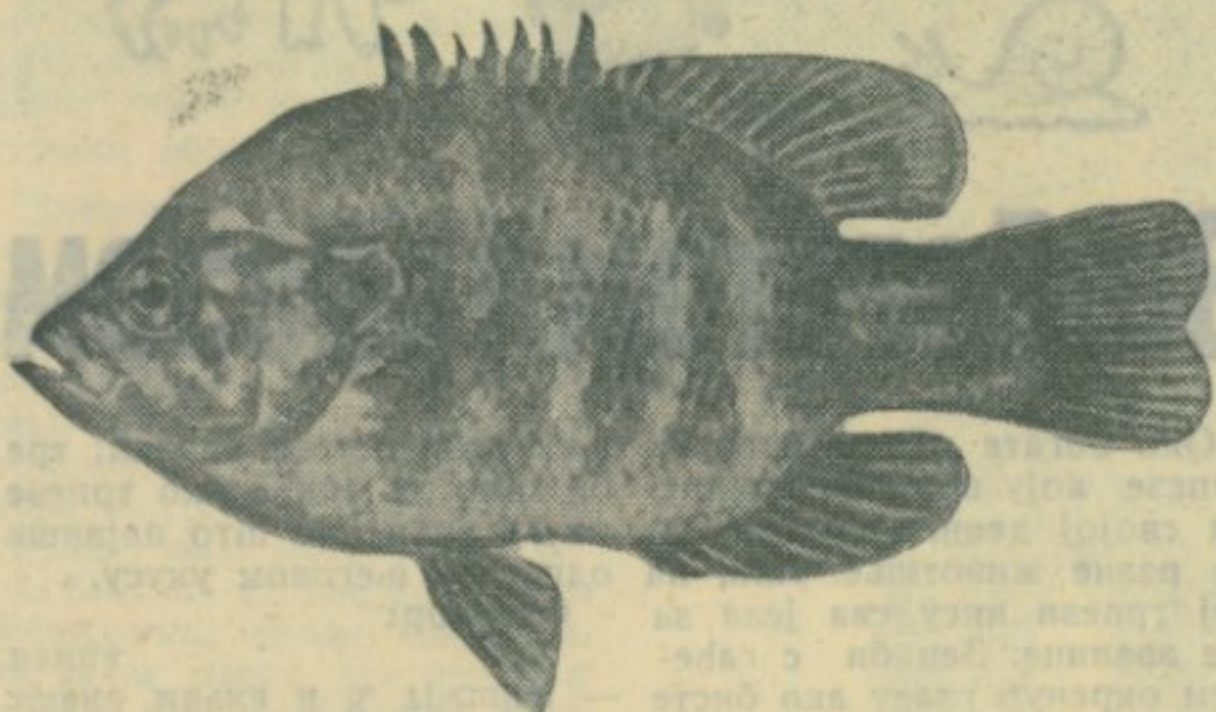
И „ЗЛАТНЕ РИБИЦЕ“ СУ КАРАШИ

Караша кога смо описали зову још и „барски караш“. Поред њега у Подунављу живи још једна подврста караша. То је такозвани карашки. Он се не разликује много од свог барског рођака, само није тако „грбав“ тј. нема тако висока леђа, живљих је и светлијих боја са златриним преливима. Зато га и зову „златни караш“. Но мада им је сличан он нема везе са „златним рибацама“, које људи држе у акваријумима.

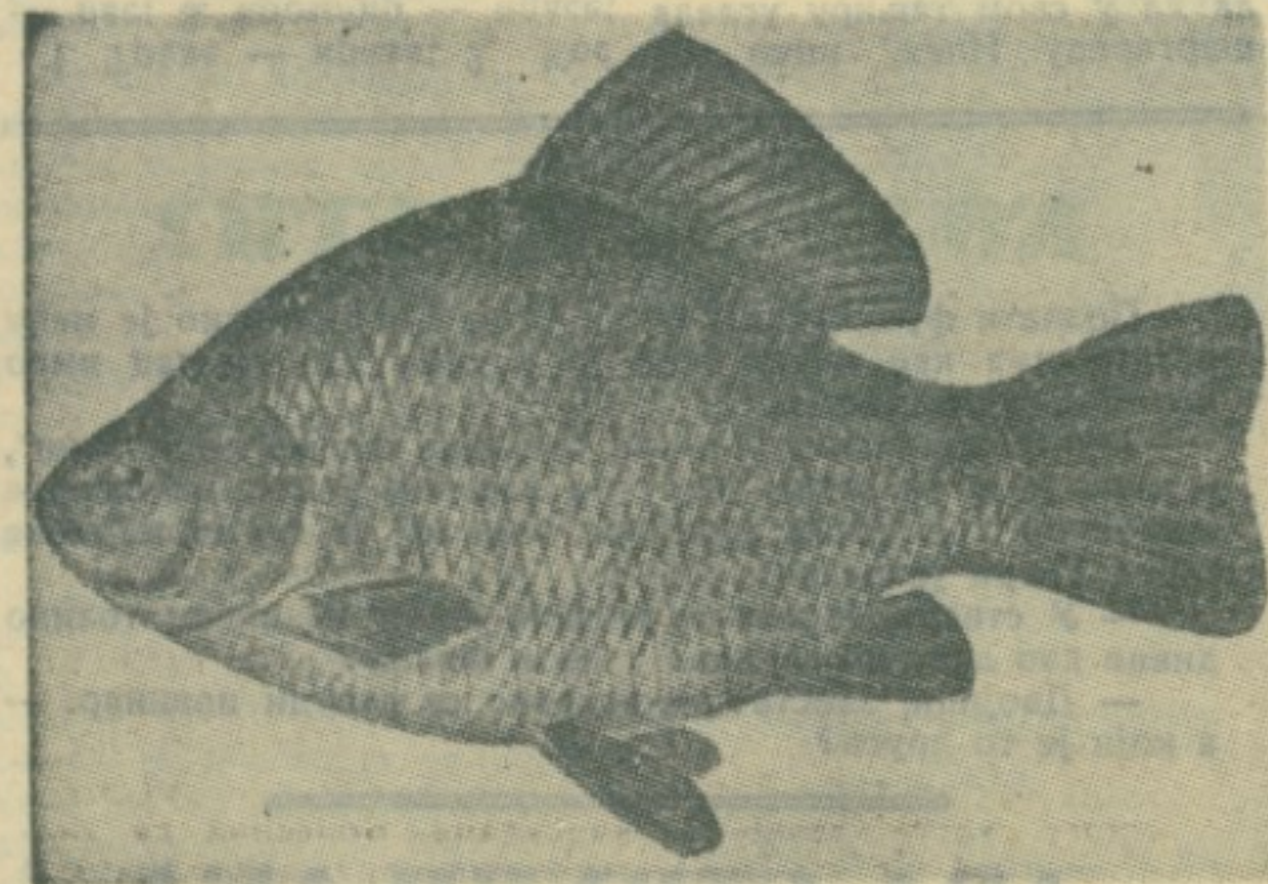
Праве „златне рибице“ потичу од кинеске подврсте златног караша званог „хигој“. Током многих векова гајене у стакленим посудама, ове рибице су се сасвим припитомиле, постале су праве кућне, односно собне животиње врло блиске људима. Кинези су успели да одгаје преко 120 најразличитијих врста ових лепих рибаца. Има их црвених, златних, сребрних,

ЗЛАТНА РИБИЦА СА ЛЕПЕЗАСТИМ ПЕРАЛИМА КОЈА ЛИЧЕ НА БЕЛОВЕ ЗБОГ ЧЕГА

„МОРСКИ КАРАШ“ ИЛИ СУНЧИЦА

НАШ ОБИЧНИ ВАРСКИ КАРАШ

норанцастих, металноплавих и шарених, разних нијанса, шара, чак и облика тела. Тако их има са врло дугачким репом, са великим перајима у виду лепезе или свиленог вела, има их са лављом главом, крупних очију које гледају у небо, са очима као телескоп итд. Иначе су златне рибице, које се у акваријумима и размножавају, у раној младости тамне боје, касније добију сребрне пеге које се прошире по целом телу, да би на крају уступиле место дивном црвенилу. У старости, међутим, те дивне боје изгледе. Исто тако, ако доспеју у отворене воде, „златне рибице“ изгубе своју лепу одору.

Пре два и по века „златне рибице“ су пренете из Кине у Европу где су освојиле наклоност људи који воле да

живљају у веселој игри и дивним бојама ових лепих створења. Иако су их потисле друге, екзотичне рибице које се данас радије држе у акваријумима, „златне рибице“ се још много гаје и држе као украсне рибе.

ИЗБЕГЛИЦА ИЗ АКВАРИЈУМА

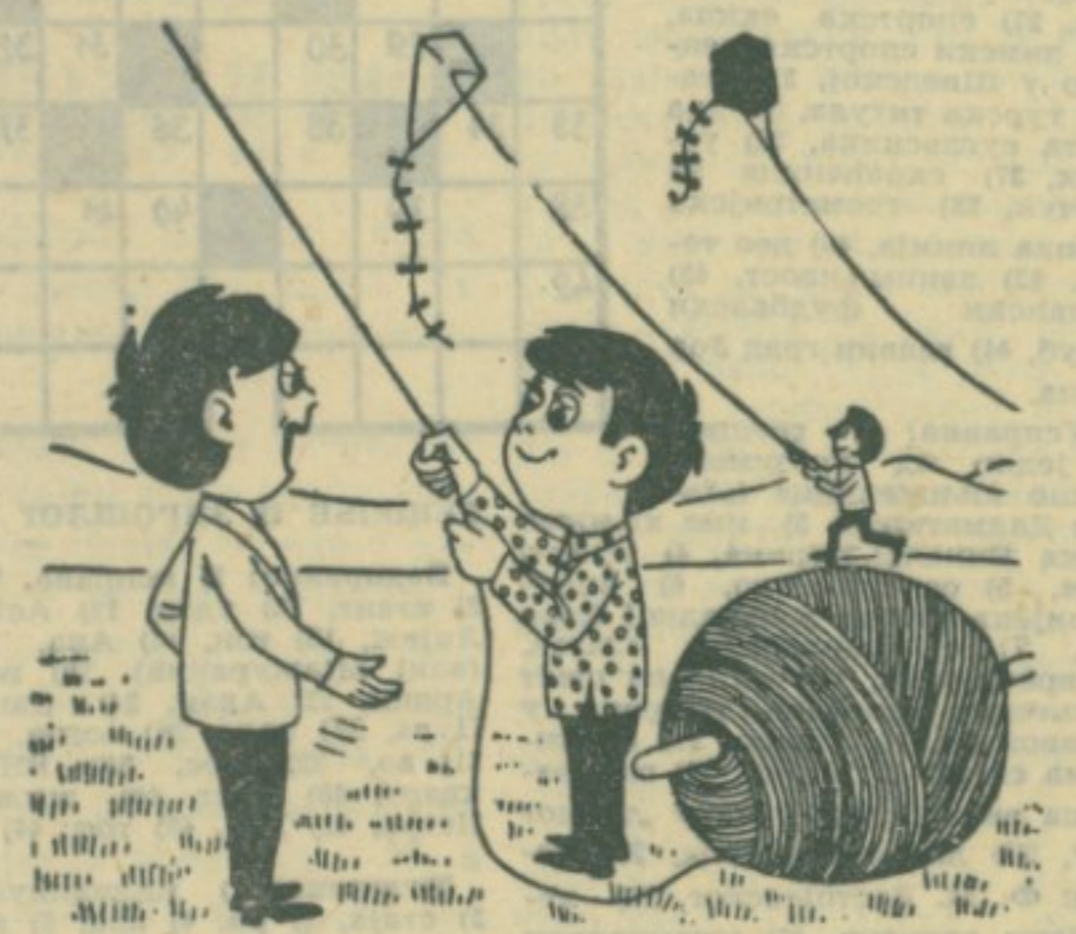
Постоји код нас још једна риба којој дају име караш. То је такозвани „морски караш“ или „сунчаница“. Великим телом и обликом он је донекле сличан нашем карашу, али у ствари није караш, а ни са морем нема никакве везе. Ова риба је као украсна пренета у Европу из Северне Америке, али је успела да побегне из акваријума и да се прилагоди животу у нашим отвореним водама.

Када се изненада појавила у нашим рекама, рибари су поверовали да је дошла из мора, јер другог објашњења нису имали, па су јој и дали име „морски караш“. Међутим, то је једна врста америчког греча, а то се види и по томе што на леђима има два пераја, од којих је предње бодљикаво, баш као и у наших греча. Иначе, и „морски караш“ је лепа риба. Плавичасто је зелене боје са много црвених тачкица и шара по телу, трбух јој је норанцаст. На „уву“ иза шкрга има црвену пегу, која код женке није јако изражена. Наши икhtiолози дали су овој лепој рибици и одговарајуће име: сунчаница (правилније би било: сунчица) како је, уосталом, зову и у њеној постојбини — Америци.

ХУМОР

ШКОТЛАНЂАНИН ШТЕДИ БЕНЗИН

— И ТИ СТВАРНО МИСЛИШ ДА ИМАМО ДОВОЉНО КАНАЦА ДА ЗМАЈ СТИГНЕ НА МЕСЕЦ?

Међу многобројна чуда природе које људи још нису успели да објасне снада и сеоба птица у јесен. Како и зашто се то дешава, наука још није решила.

Вековима су Индијанци посматрали птице селице како у јесен крећу на југ америчког континента. И вековима су њихови лекари тумачили те сеобе на свој начин. Али није чудо што они нису могли да реше ту загатку и што је за њих то остала највећа тајна, кад и научници у наше време улажу велике напоре да дознају зашто се неке птице селе а неке не и какве све припреме птице чине за ту сеобу.

Већ крајем лета почињу припреме за ово дуго путовање. Старо перје почиње да опада а ново да расте. И сам процес мењања перја врло је интересантан. У исто време отпадају по два пера и то са сваког крила по једно из средине крила. Када два нова пера, која су израсла место старих, достигну половину своје нормалне дужине, онда отпадају друга два пера. То се тако наставља док се сва пера не измене.

Други део припреме представља групно летење јата на мањим „стазама“. За време тих вежба јато кружи небом по цео дан водећи рачуна при том о брзини, правцу кретања и смењивању у вођству. То је прилика да се испробају они најјачи који ће себи ваздух а исто тако и да крила младих птица ојачају и припреме се за напоран пут који их очекује.

Трећи елемент припреме чини гомилање резерви масноће на телу птице. У то време птице једу много више инсеката и семена но обично. Да ли су та мала бића свесна да их очекује напоран пут за време којег често неће имати

ЧУДА ПРИРОДЕ

шта за храну па ће морати да живе од резерве коју су нагомилали на себи, то научници још не могу да објасне.

Неке птице крећу на пут већ крајем јула. Знајући да им предстоји дуг пут, оне више воле да га прелазе полако у етапама у време када још свуда има довољно хране. Крајем августа и почетком септембра готово све птице које имају намеру да путују, почињу да се селе на југ и тада је небо покривено много гомојним јатима честа слика. Изгледа да птице имају много бољу оријентацију од људи јер се никад не дешава да се јато сударе у ваздуху.

Птице прелећу огромна прострства од неколико стотина — до неколико хиљада километара. Дневно прелазе од тридесет до седамдесет километара мада има птица које праве и много дуже туре без одмарања. Тако је, на

пример, једна врста гусака, позната под именом златне гуске, у стању да лети од Аљаске па све до Хаваја без заустављања — то значи око четири хиљаде километара.

Неке брзе врсте птица лете дању јер се не плаше јастребова док већина других лети само ноћу. То је још једна од многих тајни које птице крију од научника. Како успевају да летећи ноћу нађу тачно место на коме су провеле прошлу зиму, борећи се уз пут против разних других птица и временских непогода. Ниједан човек, ма како се добро оријентисао, не би могао прећи ни десети део пута без компаса.

Сваке јесени и сваког пролећа птице селице нас подсећају да има још много тајни природе које човек није решио и које вероватно у скорој будућности неће бити у могућности да реши.

Највећа земљана брана

У канадском граду Ванкуверу у току је изградња највеће земљане бране на свету. Кад буде готова њена дужина износиће два километра а висина 186 метара. Брана се подиже на реци Пис ривер. За четири године биће потребно допремити 56 милиона кубних метара земље са удаљености од четири и по километра. Само једна транспортна трака дуга 4.575 метара преноси до градилишта 12.000 тона материјала на час. Брзина кретања траке, која је такође рекордне дужине, тачније најдужа је на свету износи — шест метара у секунду.

КРАЂА И ПО

У Вотербију у Енглеској недавно је почињена свакако јединствена крађа. Док су становници фарме спавали, са ње је скинут и однет зид дуг 40 а висок 1,20 метар. Дрски допови нису откривени, полиција претпоставља само да је у крађи учествовало више лица.

ЈАБУКЕ У КАДИ

Енглески стручњаци за воћарство изумели су једноставан начин да заштите јабуке од брзог труљења. Јабуке се најпре извесно време — пет до десет минута — купају у топлој води од плус 45 Целзијусових степени. Затим се ти плодови исто толико времена држе у посуди с хладном водом. После тога јабуке се однесу у обично складиште где могу да стоје и по неколико месеци а да се не укваре.

Поло и врба

Спортска игра поло на коњима позната је на Истоку још од 7. века пре наше ере. Играла су је не само мушкарци већ и жене. Сам назив ове спортске игре потиче од тибетанске речи „пулу“, што значи корење врбовог дрвета. Наиме, лопте за ову популарну игру на коњима правили су некад од корења врбе.

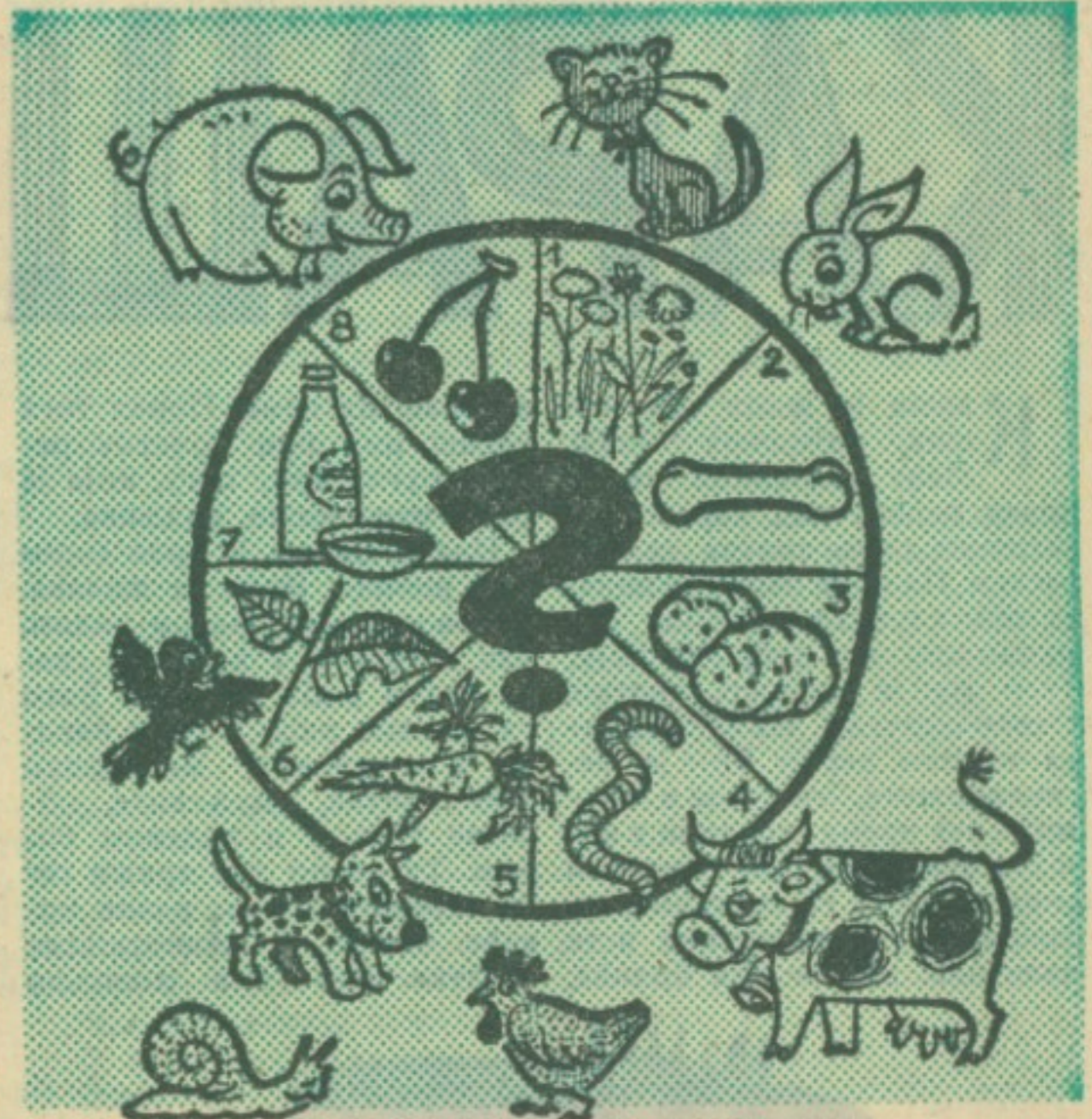
ОТВОРИ ОЧИ

СЛИКА СА ИСТОКА

Палме, дамије, минарета, жене којима се из живописне одеће виде само очи — о свему томе сте сигурно читали у бајкама и авантуристичким романима. Бедуин се од жарког сунца склонно испод палме. Ту, крај цистерне, сачекаће да прође подневна жега. Али, зар се бедуин може замислити без камиле. Јасно, не може. И овај бедуин је дошао с камилом, само се она не може одмах запазити. С мало труда ипак ћете је открити.

Одговор: 1. Трава, 2. Кос, 3. Кромид, 4. Црв, 5. Мртваца, 6. Лопта, 7. Пуж, 8. Грешка, 9. Агента, 10. Удар, 11. Истра, 12. Агента, 13. Агента, 14. Агента, 15. Агента, 16. Агента, 17. Агента, 18. Агента, 19. Агента, 20. Агента, 21. Агента, 22. Агента, 23. Агента, 24. Агента, 25. Агента, 26. Агента, 27. Агента, 28. Агента, 29. Агента, 30. Агента, 31. Агента, 32. Агента, 33. Агента, 34. Агента, 35. Агента, 36. Агента, 37. Агента, 38. Агента, 39. Агента, 40. Агента, 41. Агента, 42. Агента, 43. Агента, 44. Агента.

За богатом трpezом

Око богате и разноврсне трпезе коју природа припрема својој деци, окупиле су се разне животиње. Али, на тој трпези нису сва јела за све званице. Зећ би с гађењем окренуо главу ако бисте му за ручак понудили миша а мачка би презриво фркнула да у свом тањиру угледа шаргарепу. Ипак, нико од њих неће остати гладан; трпеба само да обиђе око трпезе па ће наћи оно што највише одговара његовом укусу.

Одговор: 1. Трава, 2. Кос, 3. Кромид, 4. Црв, 5. Мртваца, 6. Лопта, 7. Пуж, 8. Грешка, 9. Агента, 10. Удар, 11. Истра, 12. Агента, 13. Агента, 14. Агента, 15. Агента, 16. Агента, 17. Агента, 18. Агента, 19. Агента, 20. Агента, 21. Агента, 22. Агента, 23. Агента, 24. Агента, 25. Агента, 26. Агента, 27. Агента, 28. Агента, 29. Агента, 30. Агента, 31. Агента, 32. Агента, 33. Агента, 34. Агента, 35. Агента, 36. Агента, 37. Агента, 38. Агента, 39. Агента, 40. Агента, 41. Агента, 42. Агента, 43. Агента, 44. Агента.

МАЛИ КЛОВН

Тек када је клоун решио за датак — вероватно се сећао: требало је погодити који објект ваузима највећу површину — он и папагај наставили су своју занимљиву шетњу. Отишли су у шуму и шетали се између дрвећа све док се нису уморили. Тада су сели на један велики равани камен.

Мали клоун зачуђено је гледао за папагајем питајући шта ли је то опет птица смислила. Папагај се брзо врати носећи нешто у кљууну и канџама. Свој терет спустио је на камен. То су били: један лешник, једна смоква, бадем, кестен и жир. Поред тога папагај је донео и шест разних листова.

Ево, ту имаш пет листова ва и више листова. А сад покажи колико си јак у ботаници — рече папагај клоуну. — Стави сваки од ових плодова на одговарајући лист а престојали, шести лист баци.

Мали клоун збуњено је гледао плодове и лишће. Јер, он никад није учио ботанику и ако му ви не помогнете неће успети да реши задатак.

Одговор: 1. Лешник, 2. Смоква, 3. Бадем, 4. Кестен, 5. Жир, 6. Лист, 7. Лист, 8. Лист, 9. Лист, 10. Лист, 11. Лист, 12. Лист, 13. Лист, 14. Лист, 15. Лист, 16. Лист, 17. Лист, 18. Лист, 19. Лист, 20. Лист, 21. Лист, 22. Лист, 23. Лист, 24. Лист, 25. Лист, 26. Лист, 27. Лист, 28. Лист, 29. Лист, 30. Лист, 31. Лист, 32. Лист, 33. Лист, 34. Лист, 35. Лист, 36. Лист, 37. Лист, 38. Лист, 39. Лист, 40. Лист, 41. Лист, 42. Лист, 43. Лист, 44. Лист.

НАПРАВИ САМ

ЗА ЉУБИТЕЉЕ МИНИЈАТУРА

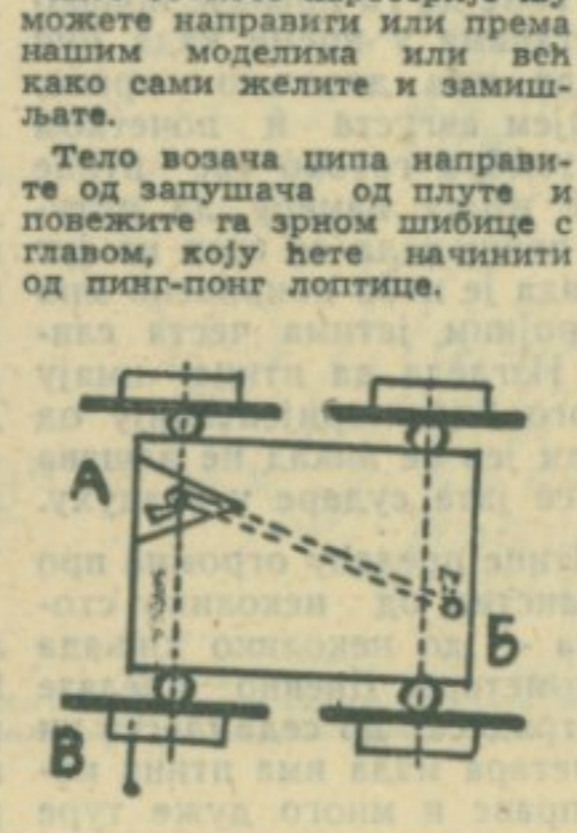
Уколико волите да скупљате минијатурне украсе у вашој колекцији свакако ће вам бити корисно да направите од прасике кутија шиблице, осе на точковима од тавезице а точкове од чврстог картона (са пречником од 6 сантиметара). Да би се точкови боље окретали узвучите између шасије и сваког точка по једну перлицу. Приликом завршног монтажења точкава додајте још на сваки точак са спољашне стране по парче запушача од плуте у који ћете завући крајеве оса.

Како изгледа „мотор“ који треба да покреће ваше диплове — види се на нашем цртежу. Тај „мотор“ направите од парчета ластина чији ћете један крај везати за осу точка А, а други крај причврстити чинодом за тачку В. У тачку В забодите чиноду — ручицу којом ћете увијати ластину а његовим одвртањем чин ће се кретати.

Што се тиче каросерије њу можете направити или према нашим моделима или већ како сами желите и замишљате.

Тело возача чина направите од запушача од плуте и повежите га зрном шиблице с главом, коју ћете начинити од пинг-понг лоптице.

ШУМОВИ ИЗ ГЛАВЕ

Тридесет осмогодишњи Американац Доријан Фугеран већ две године пати од неочекиваних шумова у глави који се могу чути на три и по метра далеко од њега. Недавно је једна група лекара из Мајамија, која је узела на себе да проучи овај феномен, закључила да је он свакако последица неке озледе на глави. Жена оболела Фугерана тврди да се ноћу шумови могу чути и на одстојању већем од три и по метра. Понекад они подсећају на шум који ствара ветар кад шибца кроз одшкринут прозор на аутомобилу. Један хирург, стручњак за операције на мозгу, који је Фугерона досад три пута оперисао, сматра да ови шумови настају због ненормално повезаних крвних судова у мозгу. Операцијама шумови нису уклоњени али су донекле смањени.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) дувачки музички инструмент, 5) држава у Азији, 8) роман Н. В. Гогоља, 10) имања која су средњовековни племићи поклањали својим вазалима уз извесну обавезу, 11) бог љубави код старих Грка, 12) аутомобилска ознака за Шибеник, 13) инсект из фамилије опноцидија, 15) аутомобилска ознака за Вирвиницу, 16) женско дете, 18) име певачице Фиццералд, 20) слика, обличје, 22) љут корен, 24) познати руски књижевник („Ана Каренина“), 25) тежност у крвним судовима, 27) спортска екипа, 28) зимски спортски центар у Шведској, 31) стара турска титула, 33) два иста сугласника, 35) узвик, 37) скраћеница за рачун, 38) геометријска крива линија, 40) део тела, 42) занимљивост, 43) шпански фудбалски клуб, 44) главни град Јордана.

Усправно: 1) грешка, 2) једно од презимена наше књижевнице („Лана Дамјатин“), 3) име књижевника Вихали-Мерина, 4) мушко име, 5) савршенство, 6) индустријска област у западној Европи, 7) пољопривредна алатка, 8) врста воћа, 14) група од шест музичких извођача, 17) река у Славонији, 19) мирис, 21) елиптирана свежа, 23) узвик, 24) скраћеница за музичку ознаку „тремоло“, 25) лична заменица, 26) роман Ф. М. Достојевског, 28) хемијски елемент, 30) штампарски орман где стоје сандуци са словима, 32) галама, 34) линије, 36) домаћа животиња, 38) сат, час, 41) град у Италији.

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10				11			
12			13	14			15
16		17	18	19			
		20	21		22	23	
		24			25		
26				27			28
		29	30		31	32	
33	34		35		36	37	
38		39			40	41	
42							
43							44

РЕШЕЊЕ И ЗПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) исправа, 7) Ант, 8) агент, 10) удар, 12) Асти, 13) Лијеж, 15) тон, 16) Ава, 17) И-ван) М(ажуранин), 19) во, 20) Арати, 22) Адам, 24) Сант, 26) Лула, 27) врто, 28) ворта, 30) рт, 31) во, 32) кос, 34) ЕНИ, 36) квартал, 38) мост, 40) жижка, 41) Истра, 42) Рас, 43) топ, 44) бок.

Усправно: 1) индивидуалност, 2) стаја, 3) ра, 4) ара, 5) вест, 6) Антонин Дворжак, 7) аула, 9) Ти но, 11) ре, 14) жир, 18. маска, 20) амара, 21) шар, 22) АП, 23) ало, 25) до, 29) ток, 30) реми, 32) Каиро, 33) стас, 35) исто, 37) вж, 39) трп,

ОТМИЦА ИЗ ЗАТВОРА ГЕСТАПОА

Да би ослободио своје другове британске обавештајце, члан француског Покрета отпора Ришар Делжист извео један од најсмелијих упада у затвор Гестапоа.

У јесен 1943. године на северозападној обали Француске Немци су убрзано изводили радове за предстојећи напад тајним оружјем на Лондон. Немачке контраобавештајне службе Абвера и Гестапоа поштриле су мере предостројности у овом делу Француске. Радници који су у области Пикардије подизали лансирне рампе за испуштање „летелих бомби“ Фау-1, били су подвргнути стројној присмотори.

Британски и француски агенти, убачени на ова градилишта, били су потпуно одсечени од овојих обавештајних центара и нису им се могли јављати. О покушају да се успостави веза са Покретом отпора или британским обавештајцима није могло бити речи. Бекства са градилишта на француској обали завршавала су се смрћу или упућивањем у концентрационе логоре, што је значило исто — многи се из њих никад нису вратили.

Француски обавештајци, који су се налазили на градилиштима недалеко од Монпреја, ипак су успели с тешком муком да обавесте своје другове о објектима на којима раде. Међутим, овим информацијама недостајао је изазвајући елемент. Акција за њихово прикупљање захтевала је много храбрости и жртве.

Свесни опасности која прети британском становништву, а посебно Лондонцима, немачког тајног оружја, британски обавештајци су одлучили да по оваку цену продру на градилиште. Кад су се обратили француском обавештајцу Ришару Делжисту да их преко својих канала пребаци до Монпреја, овај је сумњичао зашто га главома. Било је мало изгледа на успех.

Британци Клиф Петерсон и Том Мајер — били су искусни обавештајци, али никада нису имали посла са Гестапоом. Међутим, Ришарова обавештајна мрежа је имала безброј сукоба са немачком контраобавештајном па и директних окршаја оружјем. Ришар се у то време већ одавно налазио на специјалном спикеру Абвера и Гестапоа, за њим је била издата потерница.

шар се у то време већ одавно налазио на специјалном спикеру Абвера и Гестапоа, за њим је била издата потерница.

ца. Захваљујући његовом добром познавању метода немачке контрашпијунске, Немци му нису могли ући у траг.

Британски обавештајци на обали

Ришар је са Клифом и Томом детаљно разрадио план пребацивања до Монпреја. Преко своје обавештајне мреже омогућио им је да дубоко продру у појас који је контролисала немачка контрашпијунска. И поред великих тешкоћа, британски обавештајци су, захваљујући помоћи Ришарових бораца, успели да дођу на саму обалу Ламанша. Изгледало је да се све добро развија и да ће овај подухват уродити плодом. Четири дана налазили су се у обалском појасу, у рејонима где су се

изводили гигантски радови на лансирним рампама „летелих бомби“.

Ово што су Клиф и Том овде видели — представљало је извор драгоцених података до којих дотада ниједан британски обавештајци није могао да дође. Француски родољуби, са којима су Британци разговарали, описали су им радове које Немци овде изводе. На основу тога су обавештајци стекли потпуну

идеја му је свикула тек пред зору.

— Зашто ја не бих био тај поручник Сепе?

Када је разрадио план одлучио је да лично крене у акцију. Обукао је униформу гестаповца, припремио „мерцедес“ са немачком војном регистарском таблицом, свом

другу из Покрета отпора Данијелу ставио лисице на руке а једног свог агента обукао као немачког шофера и — кренуо у Амјен.

Каско те новембарске ноћи стигао је у мали, неугледан, али добро обезбеђен, затвор Гестапоа у Амјену. Чим је изашао са Данијелом из кола, још пред стајаром му је опалио шамар и викинуо:

— Ређи неш све, куло бандитска. Видећемо да ли га по згађеш...

Ришар је само применио метод гестаповца у сличним приликама. Немачки стражар је стао мирно посматрајући ово на шта је свакодневно био навикао. Од кључара је оштро затражио да му покаже ту двојицу шпијуна који су прекучке доведени. Кључар и управник затвора, подофицир, са највећом ревностју су отворили обе хелије. Ришар је довео свог друга са лисицама на рукама пред Клифову хелију и грубо викинуо на француском језику:

— Познајеш ли га?

Данијел је почео да муца. Ришар је још једном викинуо и ударио му шамар. Данијел је „проговорно“, али је рекао лажно име. Немци су присуствовали сцени. Тек су тада чули „права“ имена ухапшених Британаца. Ришар је поновно случај и пред Томовом хелијом, али је Тома тако гурнуо да је овај, онако везан, одмах пао на под. Кључар и подофицир су притрчали и подигли Тома, уз обавезан ударац у ребра. Ови поступци Немаца Ришару су били више него потребни: значи поверовали су. Затим је почео да виче и гура затворенике.

Свошпштио је подофициру о каквим се „зверкама“ ради, дао им два пара лисица уместо Клифових и Томових и довео их ка излазу сву тројицу, уз пут викинуо на њих. Чим су ушли у аутомобил и мало се удаљили, скинуо им је лисице и наоружао аутоматима. Затим су се изгубили у ноћи.

Узбуна коју су Немци подигли после овог случаја, остала је без успеха.

Ришар је знао о Немцима више од других обавештајца. Он је пуне две године проучавао понашање немачких обавештајца у приватном животу, на служби, при ислеђивању и у другим сличним приликама. Његови агенти који су падали у немачке затворе и касније пуштани због недостатка доказа, у детаље су му реферисали о поступцима Немаца у затвору. Тако му је пало у очи њихово надмено држање као и слепа покорност претпостављенима. Проучавајући противника, Ришар је постао одличан познавалац поступака гестаповца, карактера ислеђивача, метода поступка према стражарима, кључарима и читавом немачком затворском особљу у многим затворима Гестапоа у Француској.

Ришар је био обавештен о овом догађају. Исте ноћи, он

слиму ситуацији на обали Ламанша.

И управо кад су Том и Клиф мислили како ће ове запањујуће податке пренети свом обавештајном центру у Лондон, шеф одеља Гестапоа на обали Монпреја, поручник Сепе, ставио им је лисице на руке. После првих са слушања на којима су Том и Клиф упорно тврдили да су Французи и да гаје цвеће, хитно су пребачени у прихватни затвор Гестапоа у Амјену.

Није било никакве наде да ће се извући. Предстојао им је пут у Париз, у централу Гестапоа и — смрт. Сутрадан, Ришар је био обавештен о овом догађају. Исте ноћи, он

слиму ситуацији на обали Ламанша.

И управо кад су Том и Клиф мислили како ће ове запањујуће податке пренети свом обавештајном центру у Лондон, шеф одеља Гестапоа на обали Монпреја, поручник Сепе, ставио им је лисице на руке. После првих са слушања на којима су Том и Клиф упорно тврдили да су Французи и да гаје цвеће, хитно су пребачени у прихватни затвор Гестапоа у Амјену.

Није било никакве наде да ће се извући. Предстојао им је пут у Париз, у централу Гестапоа и — смрт. Сутрадан, Ришар је био обавештен о овом догађају. Исте ноћи, он

слиму ситуацији на обали Ламанша.

И управо кад су Том и Клиф мислили како ће ове запањујуће податке пренети свом обавештајном центру у Лондон, шеф одеља Гестапоа на обали Монпреја, поручник Сепе, ставио им је лисице на руке. После првих са слушања на којима су Том и Клиф упорно тврдили да су Французи и да гаје цвеће, хитно су пребачени у прихватни затвор Гестапоа у Амјену.

Није било никакве наде да ће се извући. Предстојао им је пут у Париз, у централу Гестапоа и — смрт. Сутрадан, Ришар је био обавештен о овом догађају. Исте ноћи, он

слиму ситуацији на обали Ламанша.

И управо кад су Том и Клиф мислили како ће ове запањујуће податке пренети свом обавештајном центру у Лондон, шеф одеља Гестапоа на обали Монпреја, поручник Сепе, ставио им је лисице на руке. После првих са слушања на којима су Том и Клиф упорно тврдили да су Французи и да гаје цвеће, хитно су пребачени у прихватни затвор Гестапоа у Амјену.

Није било никакве наде да ће се извући. Предстојао им је пут у Париз, у централу Гестапоа и — смрт. Сутрадан, Ришар је био обавештен о овом догађају. Исте ноћи, он

слиму ситуацији на обали Ламанша.

И управо кад су Том и Клиф мислили како ће ове запањујуће податке пренети свом обавештајном центру у Лондон, шеф одеља Гестапоа на обали Монпреја, поручник Сепе, ставио им је лисице на руке. После првих са слушања на којима су Том и Клиф упорно тврдили да су Французи и да гаје цвеће, хитно су пребачени у прихватни затвор Гестапоа у Амјену.

Није било никакве наде да ће се извући. Предстојао им је пут у Париз, у централу Гестапоа и — смрт. Сутрадан, Ришар је био обавештен о овом догађају. Исте ноћи, он

»ЛЕТЕЋИ« ДЕЧАК

○ днедавно гледаоцима великог калифорнијског путујућег циркуса „Браћа Полак“, сваке вечери за тренутак застаје дах док посматрају како мали Реј Валентин изводи свој троструки „салто мортале“. После његовог скока у мрежу с висине од 12 метара, настаје напетости и гледаоци одушевљено поздрављају малог

ПЛИВАЧИ И РИБЕ

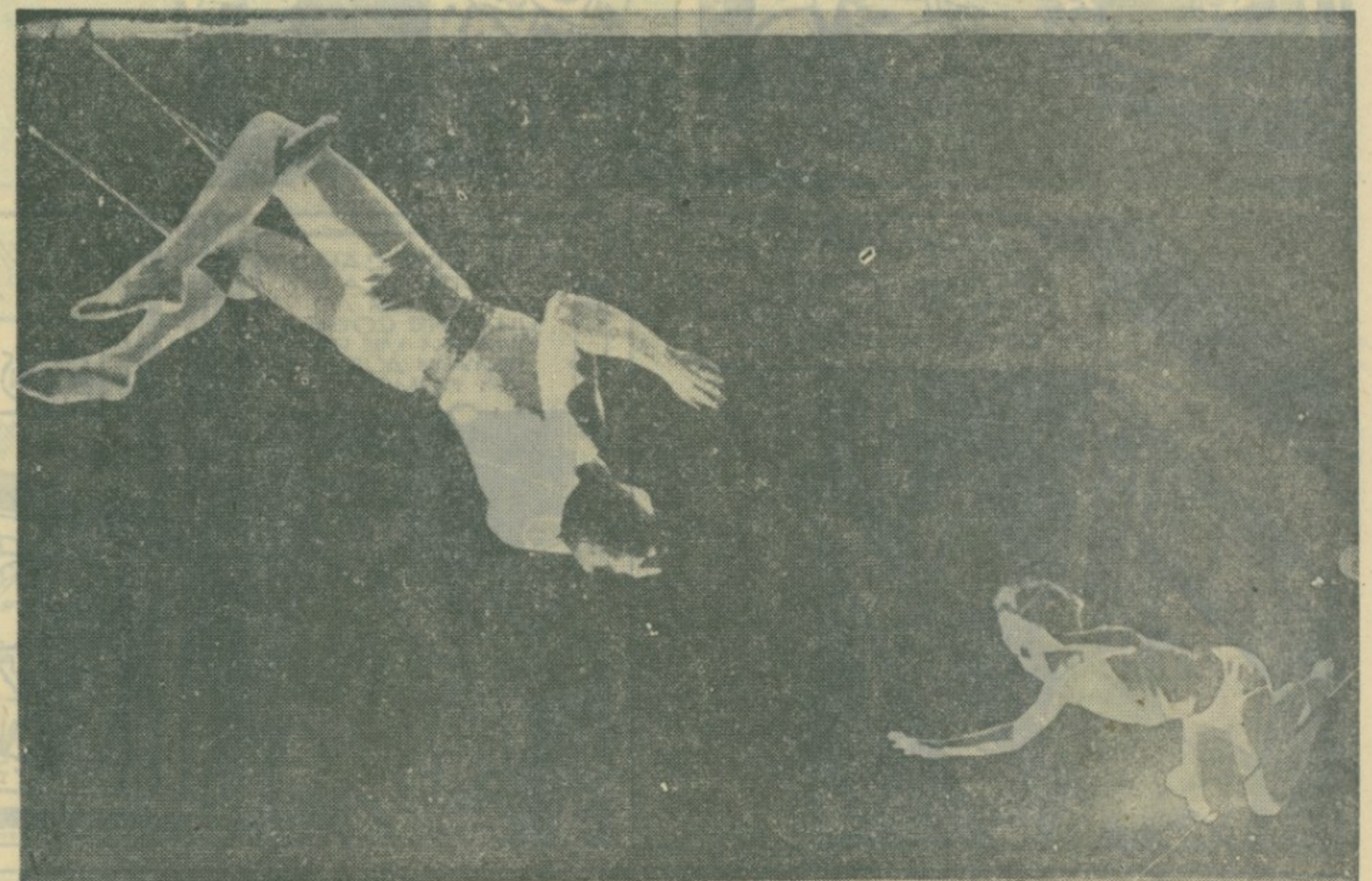
За доброг пливача често кажу: „Плива као риба“. Да ли је ово поређење оправдано?

Најбржи пливач плива брзином којом се по сувом креће добар пешак — око 7 километара на час. Међутим, чак и најспорија риба плива неупоредиво брже. Тако, на пример, лосос плива брзином од 18 километара на час, ајкула превалаје 40, а риба сабљарка и до 180 километара.

дечака. Њихови аплаузи дуго одавањају испод великог шареног шатора. Реј Валентин има само шест година и вероватно је једино дете у свету артиста на трапезу.

Рођен је у циркуској шатри тако да је од најранијег детињства имао прилике да гледа како његови родитељи свакодневно вежбају да би увече пред гледаоцима изводили своју тачку. Реј је рано сазнао за велике висине, рефлекторе и публику. Још није имао ни пуних пет година кад је његов отац сматрао да је довољно „одрастао“ да би могао да почне свакодневно да тренира. На овим тренинзима мали Реј је дуго и стрпљиво вежбао сваки покрет све док није почео да их изводи готово аутоматски. И — резултат није изостао.

За све време док траје тачка у којој учествују отац и син Валентин, на највишој платформи стоји једна жена, спремна да у случају опасности прискочи у помоћ. То је Рејова мајка која престаје да страхује тек кад угледа мало тело како се прањака у мрежи.

ДАК КАО ПЕРО, РЕЈ ВАЛЕНТИН С ГЛAVOM НАДОЛЕ И САВИЈЕНИХ НОГУ УЗИМА ЗАЛЕТ ПРЕ НЕГО ШТО „ПОВЕ“ У СУСРЕТ СВОМ ОЦУ, ДОК ПУБЛИЦИ, ДВАНАЕСТ МЕТАРА НИЖЕ, ЗАСТАЈЕ ДАХ

Десте
на вету
гула

90...

... јужне покрајине Египта спадају у најсушније пределе на свету: већина становника никад у животу није видела кишу.

... мађионичари тврде да је триковима нај-

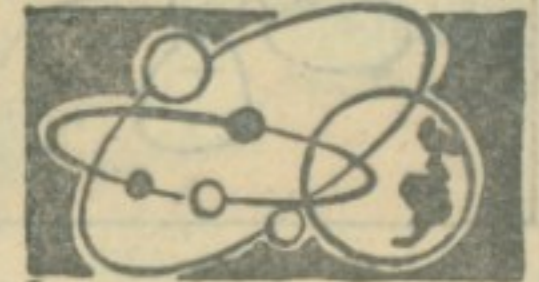

лакше преварити интелигентне особе.

... Индијанци из племена Сери, које живи на острву Гибурон у Калифорнијском заливу, спавају у некој врсти гнезда исплетеног од врбовог шибља.

... да би задовољно потребе свог риновског организма слон мора да jede 18 до 20 часова дневно.

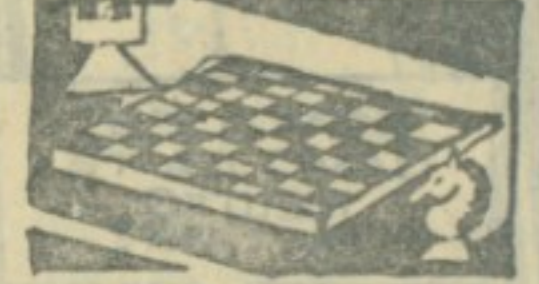
... велики немачки физичар Хелмхолд донао је 1881. године да је сила која у молеку-

лу воде спаја атоме кисеоника и водоника 21 милион пута јача од силе Земљине теже.

... у неким селима Нове Гвинеје ожењени мушкарци живе одвојено од својих породица, у великим заједничким кућама на рубу насеља.

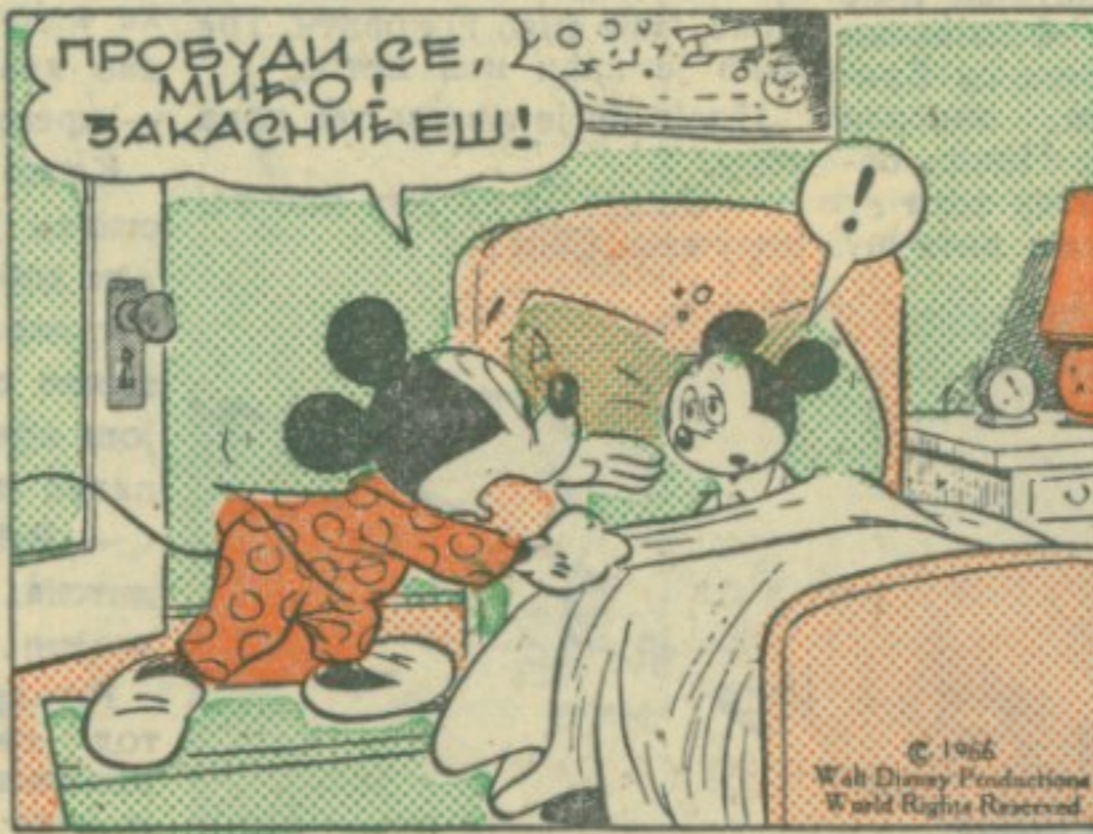
... титулу „шаховског првака света“ први је

добрио 1866. године аустријски шаховски мајстор Вилхелм Штајниц.

WALT
DISNEY

МИКИ

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

